

MOKYKLŲ, VYKLANČIŲ BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, PAKARTOTINIO RIZIKOS IŠORINIO VERTINIMO DUOMENŲ ANALIZĖ

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Vilnius, 2023

ANALIZĘ PARENGĖ:

dr. Linas Jašinauskas,

dr. Snieguolė Vaičekauskienė,

dr. Rima Zablackė

DUOMENIS, INFORMACIJĄ TEIKĖ:

Rasmutė Elena Norkūnienė,

Irena Ričkuvienė,

dr. Dainora Vaitkevičienė

Redaktorė Anželika Tekutienė

© Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija

© Nacionalinė švietimo agentūra

TURINYS

Įvadas.....	4
1. Mokyklų kokybės rizikos išorinis vertinimas mokyklos lygmeniu	
Bendrieji rezultatai.....	5
Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo pokytis pagal įvairius mokyklos požymius.....	12
2. Mokyklų kokybės rizikos išorinis vertinimas pamokos lygmeniu.....	17
Bendrieji rezultatai.....	17
Pamokos kokybė pagal įvairius mokyklos požymius.....	21
Pamokos kokybė pagal planuojamo ir organizuojamo ugdymo(si) proceso aspektus.....	22
Išvados.....	26

Įvadas

2022 m. įvertintos 134 mokyklos, dalyvavusios pirmajame Kokybės krepšelio projekto etape, gavusios lėšų veiklai tobulinti, atitikusios vertinimo kriterijus¹. Šių mokyklų išorinis vertinimas vykdytas, vadovaujantis Kokybės krepšelio skyrimo bendrojo ugdymo mokykloms tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-707 „Dėl Kokybės krepšelio skyrimo bendrojo ugdymo mokykloms tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-850 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. kovo 30 d. įsakymo Nr. V-496 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 28 d. įsakymo Nr. V-707 „Dėl Kokybės krepšelio skyrimo bendrojo ugdymo mokykloms tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo (toliau – Kokybės krepšelio tvarkos aprašas), Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. ISAK-587 „Dėl Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Išorinio vertinimo tikslas – įvertinti kokybės krepšelių gavusios mokyklos padarytą pažangą. Išorinio vertinimo tipas traktuotas kaip pakartotinis rizikos išorinis vertinimas – remtasi rizikos išorinio vertinimo kriterijų sąranga. Vadovaujantis Kokybės krepšelio tvarkos aprašu, mokyklos pažanga turėjo būti laikoma padaryta, jei iš kiekvienos vertintos srities pagerėjo ne mažiau kaip 1 rodiklio įvertinimas ir iš 10 vertintų rodiklių pagerėjo ne mažiau kaip 6 rodiklių įvertinimas. Šiam vertinimui ir sprendimams dėl mokyklos veiklos kokybės ir daromos pažangos priimti buvo remtasi itin daug šaltinių: 2018 m. visuminio išorinio vertinimo ataskaita, 2020–2022 m. nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų ir 2019–2022 m. valstybinių brandos egzaminų rezultatais, 2020–2022 m. mokinių pasiekimų ir pažangos suvestinėmis, Švietimo valdymo informacinėje sistemoje kaupiamais duomenimis ir Mokyklos būtinųjų stebėsenos rodiklių reikšmėmis, mokyklos interneto svetainėje skelbiama informacija, 2020 m. veiklos tobulinimo planu, 2021 m. veiklos tarpine ir 2022 m. galutine mokyklos veiklos tobulinimo plano įgyvendinimo ataskaita, 2021 m. mokyklos pažangos ataskaita, 2021 m. ir 2022 m. gimnazijos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaitomis, 2021 m. metine vadovo veiklos ataskaita, 2022 m. veiklos ataskaita ir 2021–2022 m. ugdymo planais. Priimant vertinimo sprendimus, remtasi per vizitą vykusių vertintojų pokalbių su mokyklos vadovais, mokytojais ir mokiniais metu surinkta informacija, mokyklos vidaus ir išorės erdvių stebėjimu, jų funkcionalumo ir (ar) panaudojimo įvertinimu, be to, netikimybine patogia atranka pasirinktose 26 mokyklose stebėtos ugdomosios veiklos (pamokos). Iš surinktos informacijos buvo nustatytos gerai vykdomos mokyklos veiklos ir tobulintini aspektai, turintys įtakos mokinių pažangai ir pasiekimams. Išanalizavus minėtus duomenų šaltinius, mokyklai ir jos savininkui buvo pateikta išorinio vertinimo ataskaita, kuria remiantis daroma ši bendroji duomenų apžvalga. Iš viso išanalizuotos 134 mokyklų vertinimo ataskaitos ir 26 iš jų stebėta 1 418 pamokų.

2022 m. vertintų 134 mokyklų, dalyvavusių pirmajame Kokybės krepšelio projekto etape, išorinio vertinimo duomenų apibendrinimą sudaro 2 dalys: pirmoje pristatomi mokyklų išorinio vertinimo bendrieji rezultatai, antroje aptariami pamokos kokybės aspektai.

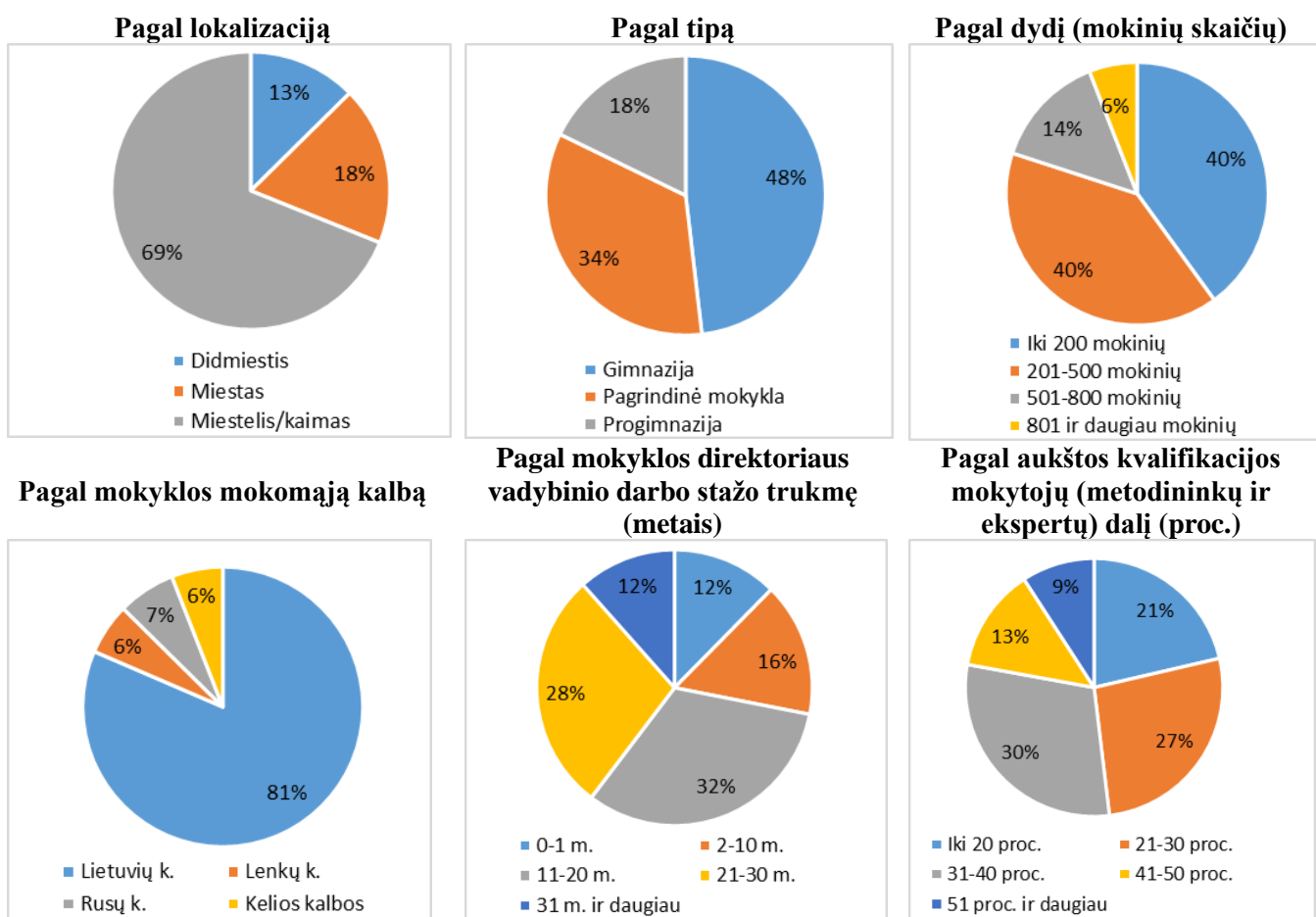
¹ Įvardintus Kokybės krepšelio skyrimo bendrojo ugdymo mokykloms tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-707 „Dėl Kokybės krepšelio skyrimo bendrojo ugdymo mokykloms tvarkos aprašo patvirtinimo“. Mokyklas atrinko ir patvirtino sudaryta komisija, kuri vertino, remdamasi minėto aprašo 34–36 p.

1. Mokyklų kokybės rizikos išorinis vertinimas mokyklos lygmeniu

Bendrieji rezultatai

Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinime dalyvavusios 134 bendrojo ugdymo programos vykdančios mokyklos pasižymėjo skirtinga kontekstine informacija pagal lokalizaciją, tipą, dydį (mokyklose besimokančių mokinių skaičių), mokyklos mokomąją kalbą, direktoriaus vadybinio darbo stažą ir mokykloje dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų (metodininkų ir ekspertų) dalį (1.1 pav.).

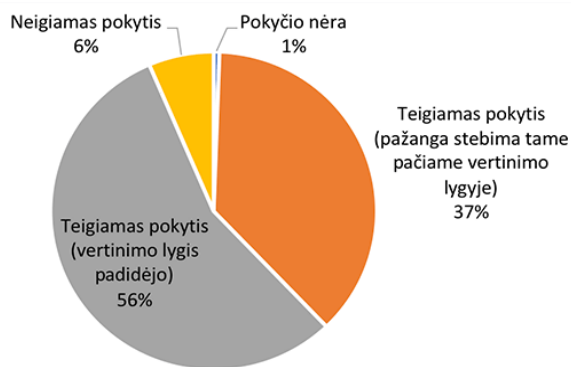
1.1 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinime dalyvavusių mokyklų pasiskirstymas (dalis, proc.) pagal įvairius kontekstinės informacijos požymius

Mokyklos pažanga buvo vertinama, analizuojant kiekybinius ir kokybinius parametrus. Kokybinė pažanga laikoma padaryta, jei per vertinimą buvo fiksuojami aiškūs veiklos kokybės kaitos požymiai ir (ar) pasiektas aiškus pokytis, rezultatas pagal tam tikrą veiklos vertinimo rodiklį (pvz., mokykla, išsivardijusi veiksniais, turinčius įtakos mokinių pasiekimams ir pažangai, priima aiškius vadybinius sprendimus, pedagoginiai darbuotojai kryptingai bendradarbiauja aptardami tarpinius rezultatus). *Kokybinė pažanga* buvo fiksuojama ir neperžengiant to paties vertinimo lygio (t. y. fiksuojama kokybinė pažanga, tačiau vertinimo lygis nepakinta), ir nustatant aukštesnį vertinimo lygį (pvz., iš 2 lygio į 3 lygį). *Pakitęs vertinimo lygis* rodo, kad mokyklos padaryta pažanga gali būti įvertinta kitu lygiu, palyginti su ankstesniu vertinimu.

Lyginant ankstesnio vertinimo (vykusio iki 2019 m. (imtinai) ir 2022 m. vertinimo duomenis, dažniausiai nustatytas teigiamas veiklos kokybės pokytis. Tačiau fiksuota atskirų veiklų, kuriose pažanga nežymi, arba kai kuriuose veiklos aspektuose nustatytas neigiamas pokytis. Teigiamas pokytis fiksuotas 93 proc. visų 134 mokyklose vertintų veiklos kokybės rodiklių (1.2 pav.).

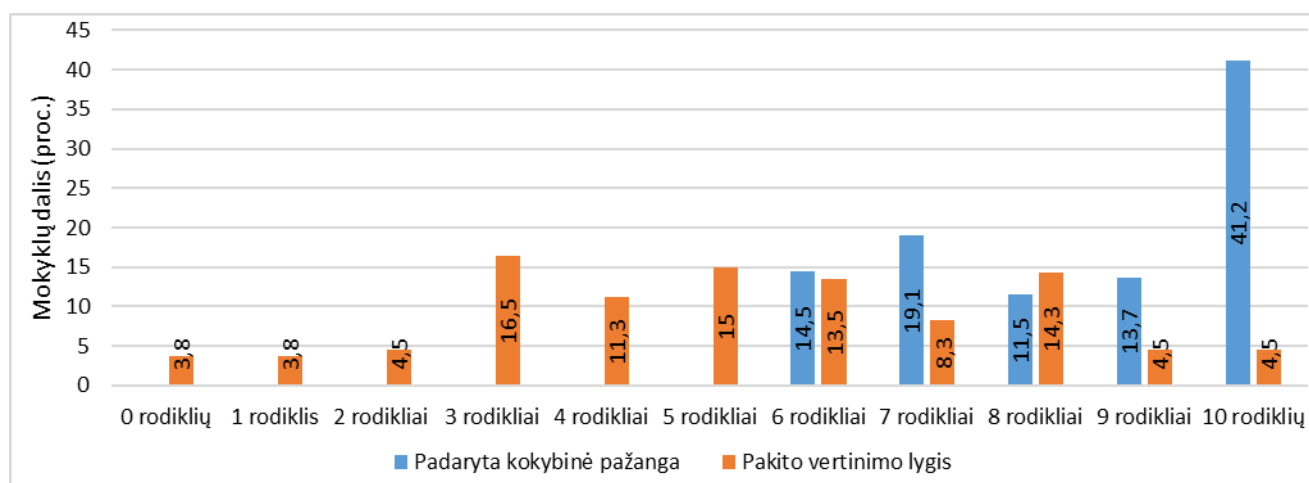
1.2 pav. Vertintų mokyklų veiklos kokybės rodiklių bendras pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo

Vertintose mokyklose nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo nustatyta vidutiniškai 8,48 rodiklio kokybinė pažanga, o vertinimo lygis mokyklose pakito vidutiniškai 5,22 rodiklio. Tačiau lyginant atskirų mokyklų veiklos kokybės rizikos vertinimo duomenis, matomi netolygumai. Kokybinę pažangą vertinant 6–7 rodiklius padarė trečdalis vertintų mokyklų (33,6 proc.), ketvirtadalis mokyklų (25,2 proc.) – vertinant 8–9 rodiklius, o didžiausia mokyklų dalis – du penktadaliai (41,2 proc.) – kokybinę pažangą padarė vertinant visus 10 rodiklių (1.3 pav.).

Nė vieno rodiklio vertinimo lygis nepakito 3,8 proc. mokyklų. 1–2 rodiklių vertinimo lygis pakito 8,3 proc. mokyklų, 3–4 rodiklių – daugiau kaip ketvirtadalyje (27,8 proc.) mokyklų, 5–6 rodiklių – daugiau kaip ketvirtadalyje (28,5 proc.) mokyklų, 7–8 rodiklių – daugiau kaip penktadalyje (22,6 proc.) mokyklų, o 9–10 rodiklių – mažiau nei dešimtadalyje (9 proc.) mokyklų (1.3 pav.).

1.3 pav. Mokyklų pasiskirstymas (dalis, proc.) pagal tai, kelių rodiklių vertinimo pažanga buvo padaryta arba pakito vertinimo lygis

Analizuojant atskirų rodiklių pokytį, verta atkreipti dėmesį, kad 98 mokyklose rodiklis *Orientavimasis į mokinio poreikius* įvertintas aukštesniu lygiu, ir konstatuotas teigiamas veiklos pokytis. Daugiau kaip 55 proc. vertintų mokyklų nustatytas teigiamas pokytis ir aukštesnis šių rodiklių įvertinimo lygis: *Asmenybės tapsmas* (86 mokyklos), *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą* (79 mokyklos), *Ugdymo(si) organizavimas* (77 mokyklos), *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* (76 mokyklos). Nors rodiklio *Mokinio pasiekimai ir pažanga* įverčio lygis nepakitęs, tačiau 67 mokyklose fiksuotas teigiamas veiklos pokytis (1.1 lentelė).

1.1 lentelė. Vertintų mokyklų atskirų veiklos kokybės rodiklių pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo²

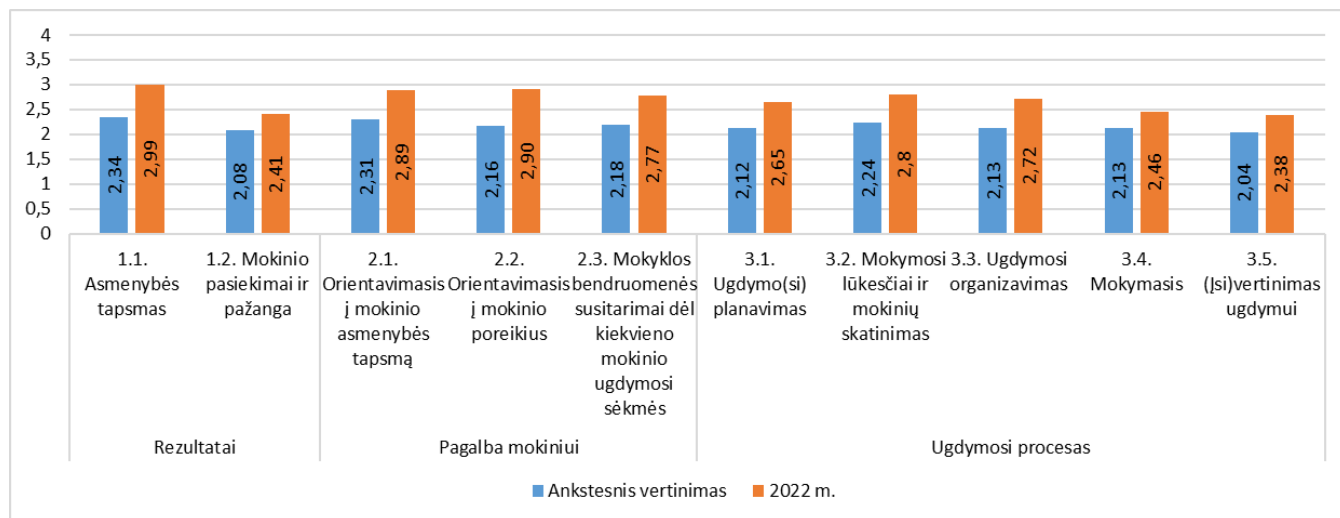
Mokyklos veiklos kokybės sritis	Nustatytas pokytis	Pokyčio nėra	Teigiamas pokytis		Neigiamas pokytis
			<i>pažanga nustatyta tame pačiame vertinimo lygyje</i>	<i>vertinimo lygis padidėjo</i>	
	Mokyklos veiklos kokybės rodikliai				
<i>Rezultatai</i>	Asmenybės tapsmas	0	46	86	0
	Mokinio pasiekimai ir pažanga	1	67	42	9
<i>Pagalba mokiniui</i>	Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą	0	45	79	0
	Orientavimasis į mokinio poreikius	0	31	98	3
	Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės	2	42	76	5
<i>Ugdymosi procesas</i>	Ugdymo(si) planavimas	3	42	68	9
	Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas	0	39	70	5
	Ugdymo(si) organizavimas	0	48	77	5
	Mokymasis	0	47	41	15
	(Iš)vertinimas ugdymui	1	46	44	28

Lyginant ankstesnio ir 2022 m. vertinimo duomenis, nustatytas mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo visų rodiklių vidurkių augimas. Per ankstesnį vertinimą visų rodiklių bendras vertinimo vidurkis buvo 2,17, o 2022 m. – 2,70. Tačiau lyginant atskirų rodiklių vertinimus, išryškėja pažangos netolygumas – labiausiai išaugo *Orientavimosi į mokinio poreikius* ir *Asmenybės tapsmo* rodiklių įvertinimai (atitinkamai 0,74 ir 0,65 lygio). Mažiausiai augo rodiklių *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokymasis* ir *(Iš)vertinimas ugdymui* įvertinimas (0,33–0,34 lygio) (1.4 ir 1.5 pav.).

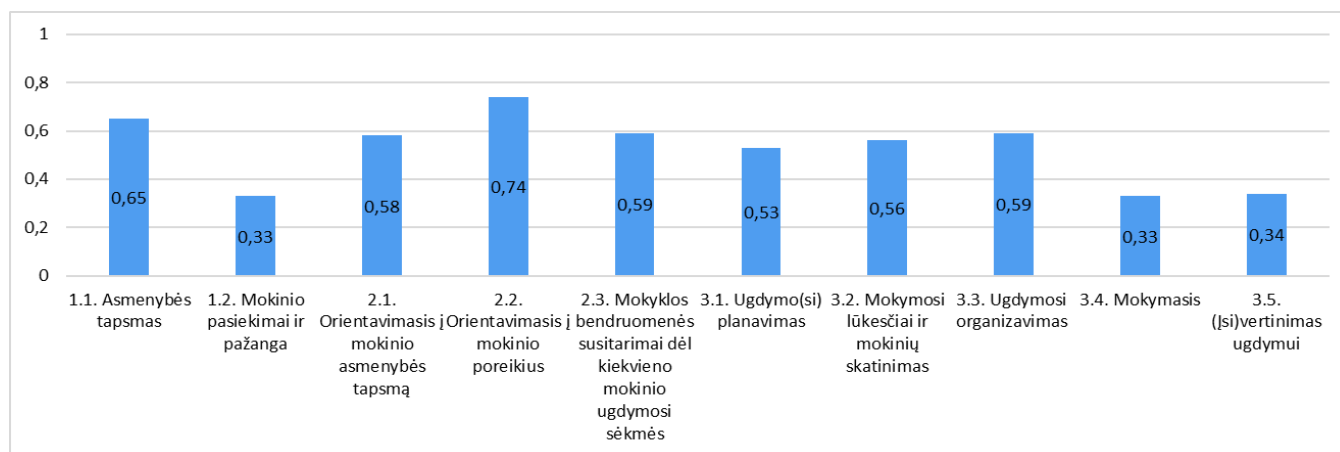
Verta atkreipti dėmesį, kad išsiskiria rodiklio, itin aktualaus įgyvendinant įtraukiojo ugdymo principą mokyklose, vertinimo pokyčiai – per ankstesnį vertinimą mokyklų veikla pagal rodiklį *Orientavimasis į mokinio poreikius* buvo įvertinta vidutiniškai (2,16), o 2022 m. šio rodiklio įvertinimas reikšmingai išaugo (iki 2,90) ir pateko tarp trijų geriausiai įvertintų rodiklių. Vertinant kitus rodiklius, išlieka bendrosios tendencijos – ir per ankstesnį vertinimą, ir 2022 m. geriausiai buvo įvertinta mokyklų veikla pagal tokius veiklos kokybės rizikos rodiklius, kaip *Asmenybės tapsmas* ir *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą*, prasčiausiai įvertinti rodikliai – *(Iš)vertinimas ugdymui* ir *Mokinio pasiekimai ir pažanga*.

² Iš viso įvertintos 134 mokyklos. 1 lentelėje pateikiama informacija apie mokyklos veiklos pokytį remiantis tik itin patikimais, nedisonuojančiais duomenimis ir informacija. Kitaip tariant, į lentelę neįtraukti tie duomenys, kurie neįrodė aiškios pokyčio raiškos.

1.4 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių vidurkių kaita nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo

1.5 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo

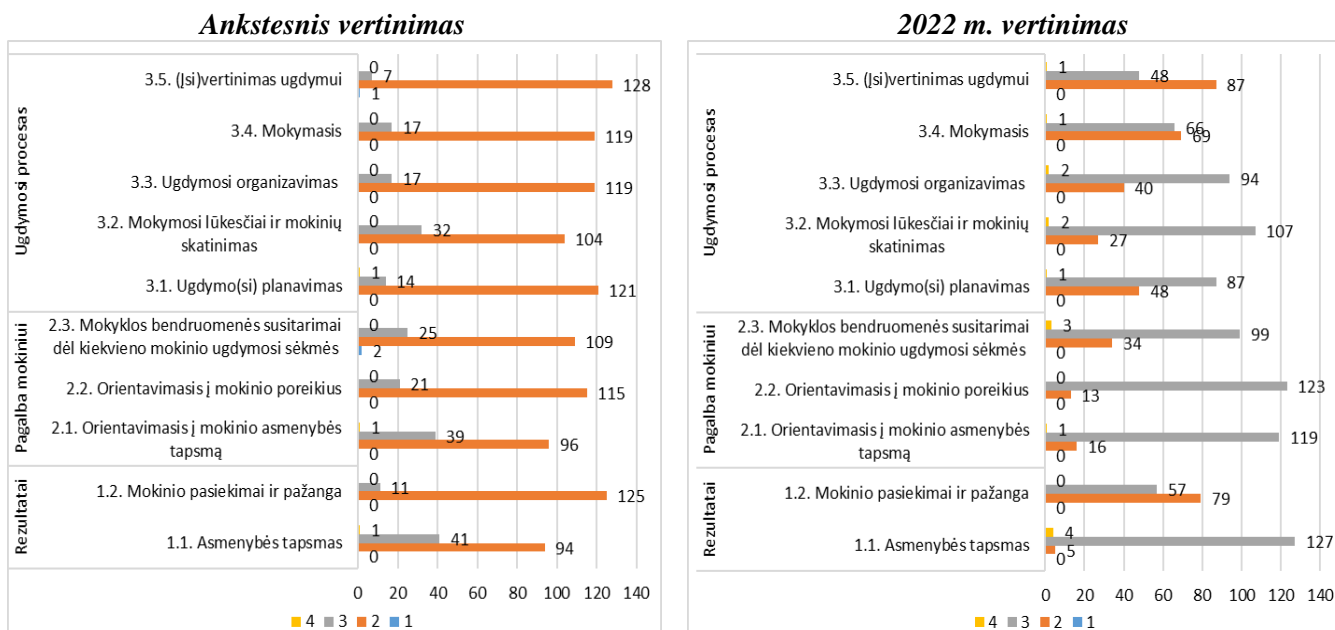

Per ankstesnį vertinimą mokyklų veikla pagal visus rodiklius dažniausiai įvertinta 2 lygiu (patenkinamai). Dviejose mokyklose *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* ir vienoje mokykloje *(I)vertinimas ugdymui* buvo įvertinti 1 lygiu (prastai). Trijų mokyklų veikla pagal rodiklius *Asmenybės tapsmas*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą* ir *Ugdymo(si) planavimas* įvertinta 4 lygiu (labai gerai) (1.6 pav.).

Po pakartotinio mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo 2022 m. fiksuotas pokytis pagal visus rodiklius. Mokyklų veikla dažniausiai įvertinta 3 lygiu (gerai), išskyrus tris rodiklius – *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokymasis* ir *(I)vertinimas ugdymui*. Nors vertinant mokyklos veiklos kokybę pagal šiuos rodiklius išaugo įvertinimų 3 lygiu skaičius, tačiau vis dar dažnesnis įvertinimas 2 lygiu. Išaugo įvertinimų 4 lygiu skaičius – 2022 m. įvertinimų aukščiausiu lygiu fiksuota 15 mokyklų, dažniausiai pagal tokius rodiklius, kaip *Asmenybės tapsmas* (4 mokyklos) ir *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* (3 mokyklos). Verta paminėti, kad 2022 m. vertinant mokyklos veiklos kokybės riziką, nebuvo fiksuota nė vieno vertinimo 1 lygiu (1.6 pav.).

1.6 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimas (mokyklų skaičius)

Pastaba: 4 lygis (labai gerai) – veikla yra veiksminga, išskirtinė, kryptinga, savita, kūrybiška; tokios veiklos patirtį verta skleisti už mokyklos ribų; 3 lygis (gerai) – veiklos kokybė viršija vidurkį, yra tinkama, paveiki, potenciali, lanksti; taip įvertintą mokytojų patirtį verta skleisti pačioje mokykloje; 2 lygis (patenkinamai) – veikla yra vidutiniška, nebloga, nesisteninga, neišskirtinė; mokykloje yra ką tobulinti, verta sustiprinti ir išplėtoti; 1 lygis (prastai) – veikla nepatenkinama, neveiksminga, netinkama, nekonkreči; veiklą būtina tobulinti, mokyklai reikalinga išorinė pagalba.

Skirtingi mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo duomenys atskleidė, kad mokykloms sudėtingiausia buvo pasiekti pažangą pagal tris rodiklius, apimančius mokinio pasiekimus ir pažangą, mokymąsi ir (įsi)vertinimą ugdymui:

Mokinio pasiekimai ir pažanga ⇒

Mokinio įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumos lygis optimalus, jis turi būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumą, jo pažanga visuminė – nuolatinė visose mokyklinio ugdymo srityse. Tolesnio ugdymosi uždaviniai, pasiekimų ir pažangos planavimas grindžiami informacija apie mokinio kompetencijų lygį, jo pasiekimų įrodymais ir dialogu su mokiniu. Mokiniui keliama tikslai kuria jam nuolatinis iššūkius, reikalauja pastangų ir atkaklumo, tačiau negąsdina ir negniuždo. Individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami.

Mokymasis ⇒

Padedant mokytojui ir kartu su juo mokiniai geba išsikelti mokymosi tikslus, savarankiškai pasirinkti užduočių atlikimo būdą, susirasti reikiamą informaciją ir priemones, klausti ir paprašyti pagalbos, aptarti ir vertinti savo mokymąsi, planuoti ir valdyti laiką. Stebėdami ir apmąstydami asmeninę pažangą, geba pateikti jos įrodymus. Reflektuodami individualią mokymosi patirtį, mokiniai padeda mokytojams įvertinti mokymosi gilumą ir tinkamumą, yra skatinami sieti išmokus dalykus ir asmenines patirtis su nežinomais dalykais kuriant prasmingus ryšius, mokomi vizualizuoti ir paaiškinti savo mąstymą, pademonstruoti įgūdžius, gebėjimus ir veiklos būdus, sieti idėjas, suvokti, patikrinti ir perkonstruoti savo supratimą, mąstymą ar veiklos būdą. Mokiniai geba ir yra motyvuojami mokytis bendradarbiaujant įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse.

(I)si)vertinimas ugdymui ⇒

Mokiniai informuojami ir su jais aptariama, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie vertinimo kriterijai, kada ir kaip yra taikomi. Užtikrinama, kad mokiniams ir jų tėvams informacija apie mokymąsi būtų teikiama laiku, informatyvi, asmeniška ir skatinanti kiekvieną mokinį siekti asmeninės pažangos. Mokymuisi planuoti, stebėti ir koreguoti naudojami įvairūs vertinimo būdai, tačiau vyrauja kasdienis neformalus formuojamasis vertinimas. Vertinant pripažįstama formaliojo, neformaliojo ir savarankiško mokymosi pasiekimų visuma, kiekvienam mokiniui suteikiamos galimybės pasirodyti kuo geriau. Siekiama abipusio grįžtamojo ryšio (dialogo), padedančio mokytojams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – siekti optimalios asmeninės sėkmės, taisyti mokymosi spragas ir vadovauti pačių mokymuisi. Vertinimo formos ir grįžtamasis ryšys sudaro sąlygas mokiniui įsisąmoninti mokymosi pažangą ir rezultatus, suvokti, kas padeda ar trukdo mokytis. Mokiniai įsitraukia į mokymosi pasiekimų (į)si)vertinimą, pažangos stebėjimą, pasiektų rezultatų apmąstymą. Vertinimas skatina poslinkį nuo išorinės link vidinės mokymosi motyvacijos. Vertindami savo ir draugų atliktas užduotis, kūrinius, idėjas ir pan., mokiniai geriau supranta mąstymo ir mokymosi procesą, mokymosi būdus ir savo mokymosi poreikius, lengviau juos paaiškina, formuluoja klausimus ar mokydamiesi prašo pagalbos.

Kokybinių mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo duomenų analizė padėjo išskirti esminius, dažniausiai pasitaikiusius šių rodiklių pažangos pavyzdžius, mokyklų taikytas sėkmingas priemones ir tobulintinus aspektus, kur reikalingas intensyvesnis pokytis.

Mokyklų veiklos pažangą pagal rodiklį *Mokinio pasiekimai ir pažanga* dažniausiai rodė aukštesni akademiniai mokinių mokymosi pasiekimai – gerėjantis bendras mokyklos mokinių pažangumas ir atskirų mokomųjų dalykų (lietuvių kalbos, matematikos, gamtos mokslų) pasiekimai (19 atvejų), taip pat augantys mokyklos mokinių įvertinimai per NMPP (14 atvejų), PUPP (7 atvejai), VBE (3 atvejai). Be to, 5 atvejais buvo išskirtas svarbus įtraukiojo ugdymo principo įgyvendinimo mokykloje aspektas – auganti SUP turinčių mokinių asmeninė pažanga, dalyvavimas įvairiuose konkursuose ir pasiekiami laimėjimai.

Tačiau vertintojai rečiau pastebėjo bendrųjų kompetencijų ugdymo pažangą (5 atvejai) ir sėkmingai taikomą mokinių individualios pažangos stebėjimą, fiksavimą ir analizavimą (3 atvejai). Tai rodo, kad mokykloms geriau pavyksta pasiekti mokinių akademinį pasiekimų pažangą, tačiau vis dar sudėtinga siekti visuminės mokinio pažangos – užtikrinti, kad mokinio įgytų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumos lygis būtų optimalus, jis turėtų būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų visumą. Todėl vertintojai kaip tobulintinus mokyklos veiklos aspektus dažniau išskyrė mokinių pasiekimų ir pažangos planavimo ilgalaikę strategiją mokyklos lygmeniu (13 atvejų), mokinio pažangos skatinimą ir stebėjimą pamokoje (12 atvejų), mokytojų kvalifikacijos tobulinimą (9 atvejai) (1.2 lentelė).

1.2 lentelė. Rodiklio *Mokinio pasiekimai ir pažanga* vertinimo kokybinių duomenų analizės rezultatai

<i>Pažangos pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Augantis mokyklos mokinių pažangumas, aukštesni atskirų mokomųjų dalykų, NMPP, PUPP ir VBE įvertinimai • SUP turinčių mokinių asmeninė pažanga, dalyvavimas konkursuose, pasiekti laimėjimai • Bendrųjų kompetencijų ugdymo pažanga • Tinkamas mokinių individualios pažangos stebėjimas, fiksavimas ir analizavimas
<i>Mokyklų taikytų priemonių pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Už pasiekimus ir laimėjimus mokiniai skatinami išvykomis, pagyrimais; apdovanojimų nominacijos teikiamos ne tik už pasiekimus, bet ir už įvairiose srityse padarytą pažangą • Vyksta trišaliai mokinio, tėvų ir mokytojų susitikimai, kuriuose aptariama individuali mokinio pažanga; vyksta formalūs ir neformalūs mokinių mokymosi pasiekimų bei pažangos rezultatų ir jų gerinimo būdų aptarimai, diskusijos • Mokinių ugdymosi poreikiams tenkinti tinkamai skiriamos konsultacijos, modulinės programos • Socialinė pedagogė periodiškai informuoja mokytojus, kuriems mokiniams reikalinga skubi pagalba, mokytojai pasirenka, kuriam mokiniui taps mentoriumi ir padės gerinti mokymosi pasiekimus • Įsteigtas namų darbų ruošos konsultavimo centras, kuriame įdarbintas konsultantas, mokytojai konsultuoja mokinius nuotoliniu būdu • Mokiniai, turintys nepatenkinamą įvertinimą, pildo sėkmės planą, kuriame nusimato, kokio dalyko aukštesnių rezultatų nori pasiekti, kaip tą darys, aptaria su dalyko mokytojais ir tėvais
<i>Tobulintinų aspektų pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti mokinių pasiekimų ir pažangos planavimo ilgalaikę strategiją, sudaryti nuoseklų visuotinių mokyklos pasiekimų ir pažangos stebėjimo planą, susitarti dėl kiekvieno mokinio individualios pažangos pamatavimo pamokoje priemonių ir būdų; sistemingai stebėti kiekvieno mokinio pasiekimus bei pažangą, analizuoti ir matuoti jų pokytį • Pamokoje mokiniams sudaryti sąlygas kelti tolesnio ugdymosi tikslus ir siekti pažangos, taikyti įvairesnius metodus, aktyvinančius mokinių mokymąsi, bendradarbiavimą, diskutavimą, kritinį mąstymą • Numatyti kvalifikacijos tobulinimo poreikį, įgytas žinias ir įgūdžius taikyti pamokoje, per kasmetinę savianalizę reflektuoti, kokį poveikį mokytojo profesinis tobulėjimas daro mokinių pažangai ir pasiekimams, nuosekliai tęsti ir plėtoti kolegialų mokytojų mokymąsi: aktyviau dalytis pasiteisinusia profesine praktika, išbandyti ir pritaikyti mokytojų atrastus veiksmingus veiklos būdus ir idėjas

Mokyklų veiklos pažangą pagal rodiklį *Mokymasis* dažniausiai rodė mokinių skatinimo mokyti bendradarbiaujant pavyzdžiai (25 atvejai), vykdoma mokinių pažangos refleksija ir remiantis jos rezultatais numatomi tolesni

mokymosi tikslai (25 atvejai), įvairovės ir įtraukties stiprinimas – mokymasis įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse (12 atvejų), savivaldaus mokinio mokymosi skatinimas pamokoje (12 atvejų).

Tačiau, nors savivaldaus mokymosi skatinimas buvo minimas tarp mokyklos pažangos pavyzdžių, gana dažnai jis buvo įvardytas ir tarp tobulintinių aspektų pamokos lygmeniu (12 atvejų). Taip pat vertintojai rekomendavo tobulinti pamokos struktūrą ir vadybą (12 atvejų), asmeninės pažangos stebėsenos įrankius ir praktikas (9 atvejai), stiprinti mokinių mokymąsi bendradarbiaujant (6 atvejai). Mokyklos lygmeniu dažniausiai rekomenduota plėtoti mokytojų kompetencijas įvairiose šiuolaikinės pamokos organizavimo srityse (6 atvejai), mokykloje planuoti ir vykdyti sistemingą pedagoginės veiklos stebėseną (3 atvejai). Šie duomenys rodo, kad mokyklose dažnai fiksuojami sėkmingo mokymosi bendradarbiaujant įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse, savivaldaus mokymosi pavyzdžiai, tačiau stokojama veiklų sistemingumo ir nuoseklumo, tikslingo mokytojų profesinių kompetencijų plėtojimo.

1.3 lentelė. Rodiklio *Mokymasis* vertinimo kokybinių duomenų analizės rezultatai

<i>Pažangos pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Skatinamas mokymasis bendradarbiaujant – daugelyje pamokų mokiniai motyvuojami ir geba mokytis bendradarbiaudami grupėse ar partneriškai poromis • Mokykloje taikomi įrankiai mokinių individualiai pažangai stebėti ir fiksuoti sudarė platesnes galimybes mokinių pasiekimų ir pažangos, mokymosi gilumo, tinkamumo ir mokymosi patirčių refleksijai, tolesniems mokymosi tikslams kelti • Plėtojamas mokymasis įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse • Skatinamas savivaldaus mokinio mokymasis pamokoje – mokiniams sudarytos sąlygos patiems rinktis juos dominančias temas, prisiimti atsakomybę už atliekamos temos projektą, jį planuoti, imtis iniciatyvos dirbant komandoje
<i>Mokyklų taikytų priemonių pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mokykloje įsteigtas konsultacinis centras ir skirta etatinė koordinatoriaus pareigybė • Mokinių individualiai pažangai stebėti ir fiksuoti naudojamas pažangos dienoraštis; mokiniai turi asmeninės ūgties aplankus; mokiniai stebi ir apmąsto savo asmeninę pažangą, išsikeldami pamatuojamą asmeninį tikslą, žymėdami pokytį asmeninės pažangos kopėčiose • Mokykloje organizuojama Pedagoginių idėjų mugė
<i>Tobulintinių aspektų pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pamokose dažniau taikyti savivaldaus mokymosi taktikas ir strategijas, sudaryti sąlygas mokiniams apmąstyti ir reflektuoti individualią mokymosi patirtį • Dažniau taikyti bendradarbiavimą stiprinančius mokymo(si) metodus • Inicijuoti sėkmingai taikomų mokinių vertinimo ir įsivertinimo būdų, asmeninės pažangos stebėjimo ir tvarios pagalbos mokiniui patirties sklaidą, taikant kolegialaus mokymosi principą; plėtoti mokytojų kompetencijas planuoti ir organizuoti šiuolaikinę pamoką, perprantant ir naudojant virtualias mokymosi aplinkas • Nuolat reflektuoti pedagogų veiklas, jas pamatuoti ir įvertinti planuojant pamokas

Mokyklų veiklos pažangą pagal rodiklį *(Isi)vertinimas ugdymui* dažniausiai rodė mokyklos priimti ir įgyvendinami susitarimai dėl vertinimo būdų ir kriterijų taikymo ugdymo procese (45 atvejai), tinkamo kolegialaus mokytojų ir vadovų, taip pat mokytojų, mokinių ir tėvų grįžtamojo ryšio teikimo (48 atvejai), mokinių į(si)traukimo į mokymosi pasiekimų į(si)vertinimą, pažangos stebėjimą ir pasiektų rezultatų apmąstymą (55 atvejai), siekiant mokinių optimalios pažangos ir gerinti pasiekimus, pavyzdžiai.

Vertintojų teikiamos rekomendacijos dažniausiai buvo susijusios su sistemingu vertinimo kriterijų skelbimu, aptarimu ir taikymu (47 atvejai), grįžtamojo ryšio stiprinimu (41 atvejais), įsivertinimo formų ir būdų plėtojimu praktikoje, skiriant dėmesį asmeninės pažangos poveikio aspektui (38 atvejai). Per vertinimą surinktų kokybinių duomenų turinio analizė pagal *(Isi)vertinimo ugdymui* rodiklį rodo, kad fiksuojami atskiri aiškių susitarimų dėl įsivertinimo, tinkamo grįžtamojo ryšio, turimų duomenų panaudojimo veikloms planuoti pavyzdžiai, tačiau stokojama jų sistemingo ir nuoseklaus įgyvendinimo ugdymo procese.

1.4 lentelė. Rodiklio *(I)si)vertinimas ugdymui* vertinimo kokybinių duomenų analizės rezultatai

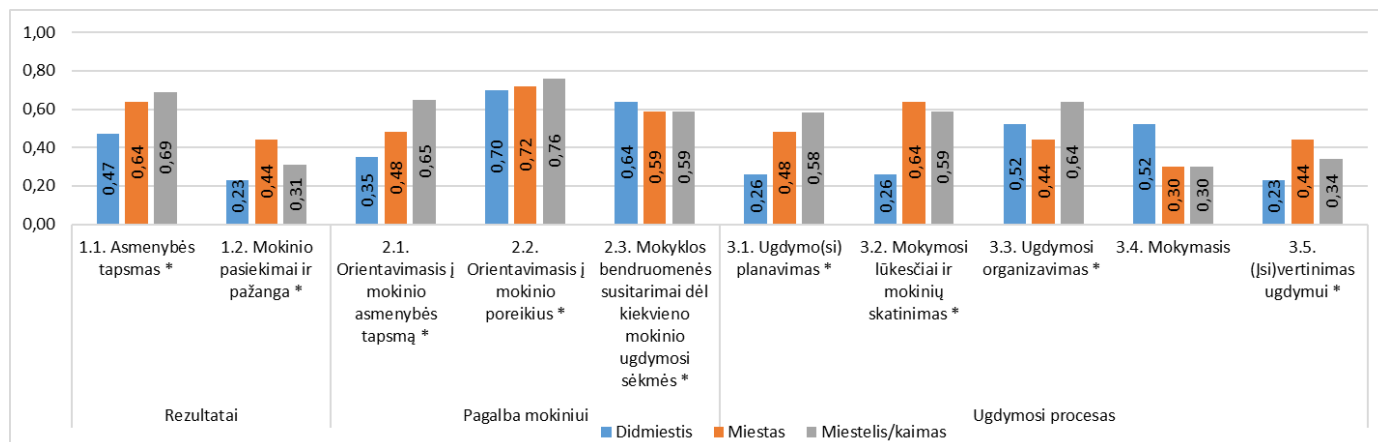
<i>Pažangos pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mokyklos turimi duomenys panaudojami priimant sprendimus dėl mokymo(si) praktikos pokyčių; tai turi teigiamą poveikį mokinių pažangai, brandai, mokymosi svarbos suvokimui, tėvų į(si)traukimui į vaiko pasiekimų ir pažangos stebėjimą, gerinimą • Didesnis dėmesys skiriamas mokytojų kolegialiam, taip pat mokinių ir mokytojų grįžtamajam ryšiui • Pamokose taikoma refleksija, įvairios įsivertinimo strategijos, padedančios mokytojui planuoti tolesnį darbą, mokiniui – siekti optimalios asmeninės sėkmės, taisyti mokymosi spragas ir vadovauti pačių mokymuisi
<i>Mokyklų taikytų priemonių pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Priimti susitarimai dėl į(si)vertinimo kriterijų aiškumo, informavimo ir taikymo pamokose • Stiprinamas kolegialus mokytojų grįžtamasis ryšys (atvirų pamokų stebėjimas, pasidalijimas gerąja patirtimi ir kt.) • Tėvų įtraukimas į vaiko pasiekimų ir pažangos aptarimą, organizuojant trišalius (mokinys, tėvai ir mokytojas) ir (ar) keturšalius (mokinys, tėvai, mokytojas, klasės vadovas / mokyklos vadovas) pokalbius
<i>Tobulintinių aspektų pavyzdžiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pamokoje su mokiniais aptarti aiškius, konkrečius užduočių į(si)vertinimo kriterijus, kada ir kaip jie bus taikomi, ir sudaryti sąlygas pamokoje pagal numatytus kriterijus apibendrinti savo pažangą ir pasiekimus • Stiprinti abipusį grįžtamąjį ryšį (dialogą) vykstant mokymo(si) procesui, kad mokiniams būtų aišku, ko jie išmoko pamokoje, kas jiems nepavyko ir ką turėtų padaryti geriau • Tobulinti mokinių asmeninės pažangos į(si)vertinimo praktiką, skiriant dėmesį asmeninės pažangos poveikio aspektui; stiprinti mokinių mokėjimo mokytis kompetenciją, atsižvelgiant į pažangą patvirtinančius įrodymus (darbų aplankai ir pan.) • Tęsti ir plėtoti kolegialų grįžtamąjį ryšį, kad jis padėtų kurti mokyklos pažangą, nuosekliai ir sistemingai stebėti ir analizuoti aptarimų veiksmingumą kiekvieno mokinio individualios pažangos aspektu

Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo pokytis pagal įvairius mokyklos požymius

Pagal mokyklos lokalizaciją. Miestelio / kaimo vietovių mokyklose nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo dažniau fiksuota kokybinė pažanga – vidutiniškai 8,57 rodiklio (didmiesčio vietovių mokyklose – 7,88, miesto vietovių mokyklose – 8,54 rodiklio). Vertinimo lygis dažniau pakito didmiesčio ir miestelio / kaimo vietovių mokyklose – vidutiniškai 5,25 rodiklio, miesto vietovių mokyklose – 5,08 rodiklio.

Vertinant skirtingose vietovėse veikiančių mokyklų pažangą, nustatyti statistiškai reikšmingi rodiklių vertinimo lygio pokyčio skirtumai. Didmiesčių mokyklose dažniau pakito rodiklio *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* vertinimo lygis, miesto vietovių mokyklose – *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* ir *(I)si)vertinimas ugdymui*, o miestelio / kaimo vietovių mokyklose – *Asmenybės tapsmas*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą*, *Orientavimasis į mokinio poreikius*, *Ugdymo(si) planavimas* ir *Ugdymo organizavimo* vertinimo lygis. Lyginant skirtingų vietovių mokyklose padarytą pažangą, matoma, kad mažiausia pažanga, kai pakinta vertinimo lygis, buvo padaryta didmiesčių mokyklose pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Ugdymo(si) planavimas*, *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* ir *(I)si)vertinimas ugdymui* (1.7 pav.).

1.7 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokyklos lokalizaciją

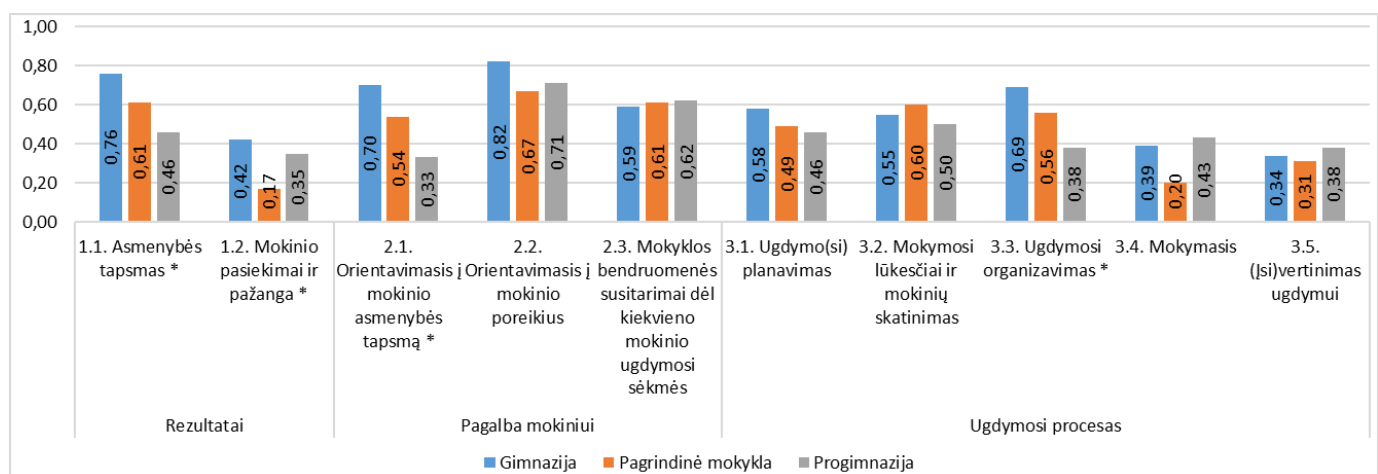

Pastaba: * skirtumai statistiškai reikšmingi (< 0,05).

Pagal mokyklos tipą. Nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pažanga dažniau nustatyta gimnazijose – fiksuota vidutiniškai 8,56 rodiklio kokybinė pažanga (pagrindinėse mokyklose – 8,36, progimnazijose – 8,52 rodiklio). Vertinimo lygis dažniau pakito progimnazijose – vidutiniškai 5,42 rodiklio (gimnazijose – 5,25, pagrindinėse mokyklose – 5,07 rodiklio).

Vertinant skirtingo tipo mokyklų pažangą, nustatyti statistiškai reikšmingi keturių rodiklių vertinimo lygio pokyčio skirtumai. Rodiklių *Asmenybės tapsmas*, *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą* ir *Ugdymo organizavimas* vertinimo lygis dažniau pakito gimnazijose nei progimnazijose ir pagrindinėse mokyklose. Rodiklių *Asmenybės tapsmas*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą* ir *Ugdymo organizavimas* vertinimo lygis dažniau pakito pagrindinėse mokyklose nei progimnazijose, o *Mokinio pasiekimai ir pažanga* – dažniau progimnazijose nei pagrindinėse mokyklose. Mažiausia pažanga, kai pakinta vertinimo lygis, buvo pasiekta pagrindinėse mokyklose pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga* ir *Mokymasis* (1.8 pav.).

1.8 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokyklos tipą

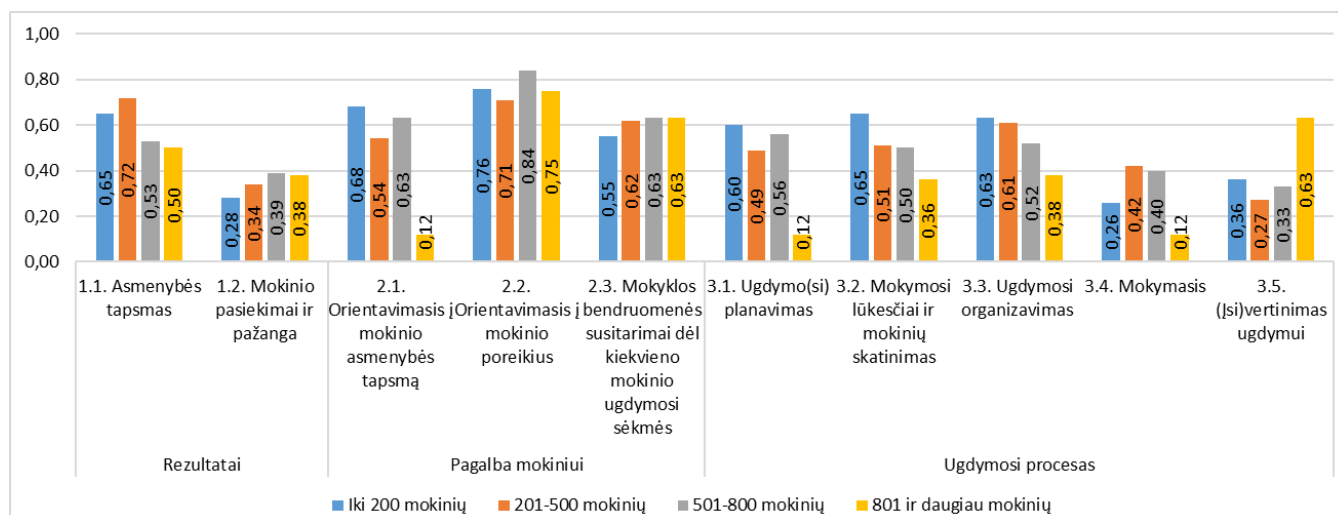

Pastaba: * skirtumai statistiškai reikšmingi (< 0,05).

Pagal mokyklos dydį (mokinių skaičių). Vertintose mokyklose mokinių skaičius svyruoja nuo 29 (mokyklų skyriuose, po reorganizacijos įsteigtuose filialuose) iki 1 456. Duomenų analizė rodo, kad nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo kokybinė pažanga kiek dažniau pastebima tose mokyklose, kuriose mokosi 201–500 mokinių – vidutiniškai 8,75 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 7,25–8,44 rodiklio). Vertinimo lygis dažniau pakito tose mokyklose, kuriose mokosi 501–800 mokinių – vidutiniškai 5,94 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 4,00–5,28 rodiklio).

Lyginant vertintų mokyklų veiklos kokybinę pažangą pagal atskirus vertinimo rodiklius, pastebėta, kad mokyklose, kuriose mokosi iki 500 mokinių, vidutiniškai kiek dažniau pakito rodiklių *Asmenybės tapsmas*, *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* ir *Ugdymosi organizavimas* vertinimo lygis, o tose mokyklose, kuriose mokinių skaičius viršija 800 – rodiklio *(I)vertinimas ugdymui* vertinimo lygis. Mažiausia pažanga, kai pakinta vertinimo lygis, pasiekta didesnėse mokyklose (tose, kuriose mokosi daugiau kaip 800 mokinių), pagal rodiklius *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą*, *Ugdymo(si) planavimas* ir *Mokymasis* (1.9 pav.).

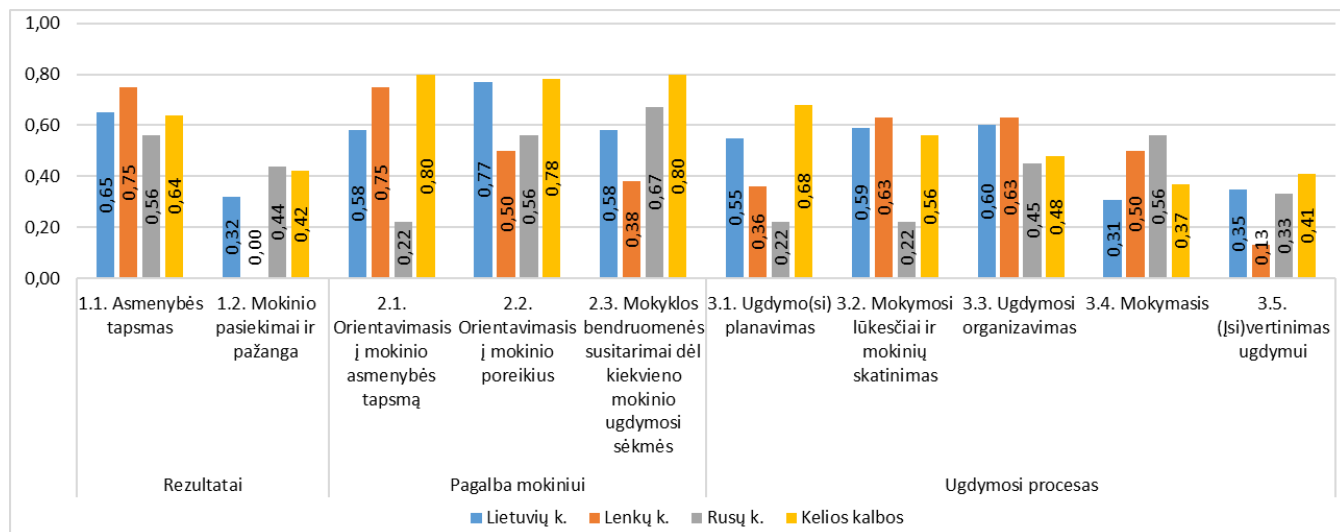
1.9 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokyklos dydį (mokinių skaičių)

Pagal mokyklos mokomąją kalbą. Lyginant mokyklų skirtingomis mokomosiomis kalbomis duomenis, matyti, kad nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pažanga kiek dažniau nustatyta mokyklose keliomis mokomosiomis kalbomis: kokybinė pažanga – vidutiniškai 8,75 rodiklio (lietuvių mokomąja kalba – 8,56, lenkų k. – 8,29, rusų k. – 7,50 rodiklio), vertinimo lygis vidutiniškai pakito 6,00 rodiklio (lietuvių mokomąja kalba – 5,24, rusų k. – 5,00, lenkų k. – 4,38 rodiklio).

Vertintose mokyklose mokomosiomis lietuvių ir lenkų kalbomis vidutiniškai kiek dažniau pakito rodiklių *Asmenybės tapsmas*, *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* ir *Ugdymo organizavimas* vertinimo lygis, mokyklose rusų mokomąja kalba – *Mokinio pasiekimai ir pažanga* ir *Mokymasis*, o mokyklose, ugdymą organizuojančiose keliomis mokomosiomis kalbomis – visi pagalbos mokiniui srities rodikliai, taip pat *Ugdymo(si) planavimas* ir *(I)vertinimas ugdymui*. Sudėtingiausia pasiekti pažangą, kai pakinta vertinimo lygis, buvo mokyklose rusų mokomąja kalba pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą*, *Ugdymo(si) planavimas* ir *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* (1.10 pav.).

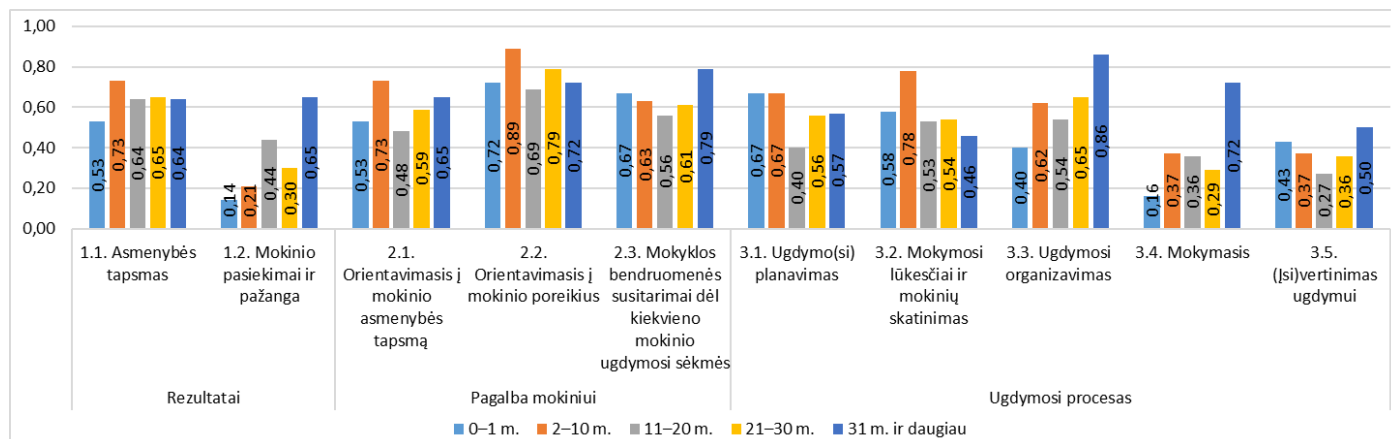
1.10 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokyklos mokomąją kalbą

Pagal mokyklos direktoriaus vadybinio darbo stažą. Vertintų mokyklų direktorių vadybinio darbo stažas svyravo nuo mažiau nei 1 iki 41 metų. Atsižvelgiant į mokyklos direktoriaus vadybinio darbo stažą, matyti, kad nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo kokybinė pažanga kiek dažniau nustatyta tose mokyklose, kurioms vadovauja direktorius, turintis 11–20 m. vadybinio darbo stažą – vidutiniškai 8,72 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 7,80–8,65 rodiklio). Tačiau vertinimo lygis dažniau pakito tose mokyklose, kurioms vadovauja didžiausią vadybinio darbo stažą (31 m. ir daugiau) turintis direktorius – vidutiniškai 5,64 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 4,53–5,51 rodiklio).

Vertintose mokyklose vidutiniškai kiek dažniau rodiklių *Asmenybės tapsmas*, *Orientavimasis į mokinio asmenybės tapsmą*, *Orientavimasis į mokinio poreikius* ir *Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas* vertinimo lygis pakito tose mokyklose, kurioms vadovauja direktorius, turintis 2–10 m. vadybinio darbo stažą. O rodiklių *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės*, *Ugdymo organizavimas*, *Mokymasis ir (I)vertinimas ugdymui* vertinimo lygis kiek dažniau pakito tose mokyklose, kurioms vadovauja direktorius, turintis didžiausią vadybinio darbo stažą (31 m. ir daugiau). Mažiausia pažanga pasiekta mokyklose, kurioms vadovauja mažiausią vadybinio darbo stažą (iki 1 m.) turintys direktoriai, pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga* ir *Mokymasis* (1.11 pav.).

1.11 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokyklos vadovo vadybinio darbo stažą

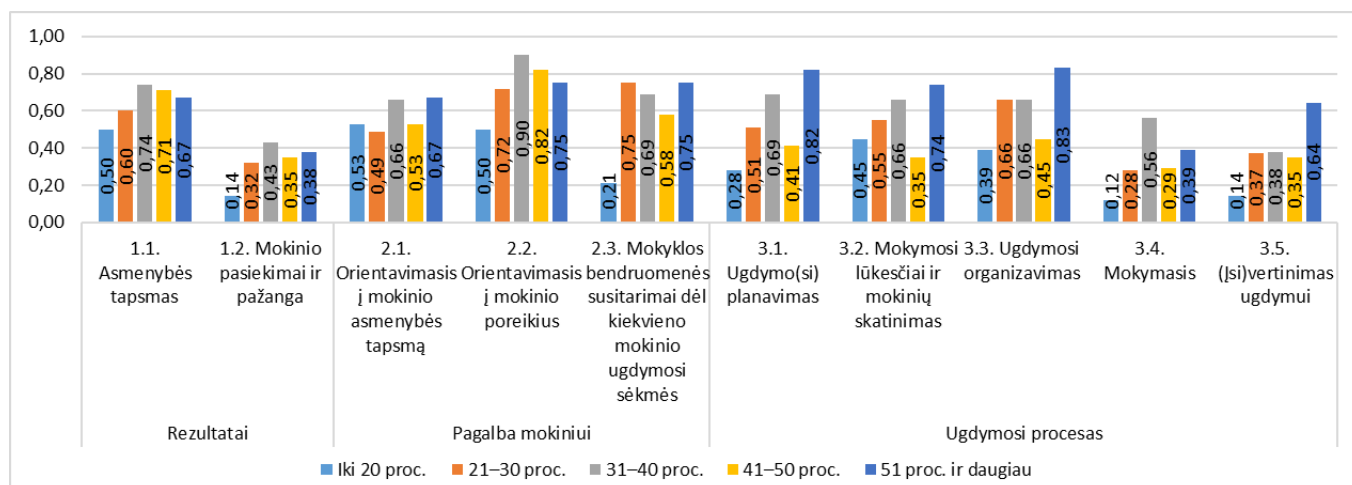

Pagal mokykloje dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų (metodininkų ir ekspertų) dalį. Vertintose mokyklose dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų dalis svyruoja nuo mažiau nei dešimtadalio (6,7 proc.) iki daugiau kaip keturių penktadalių (83,9 proc.). Nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo kokybinė pažanga kiek dažniau nustatyta mokyklose, kuriose dirba 41–50 proc. aukštos kvalifikacijos mokytojų – vidutiniškai 8,88 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 8,39–8,59 rodiklio). Tačiau vertinimo lygis dažniau pakito tose mokyklose, kuriose daugiau kaip pusė dirbančių mokytojų yra aukštos kvalifikacijos – vidutiniškai 6,36 rodiklio (kitose mokyklų grupėse – 4,19–5,59 rodiklio).

Statistiškai reikšmingi skirtumai rasti analizuojant dviejų rodiklių – *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* ir *Ugdymo(si) planavimas* – vertinimo pažangą pagal mokykloje dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų dalį. Kokybinė mokyklos veiklos pažanga pagal rodiklį *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės* dažniau pasiekta tose mokyklose, kur aukštos kvalifikacijos mokytojų dalis buvo didesnė nei 20 proc., o pažanga pagal rodiklį *Ugdymo(si) planavimas* dažniau pasiekta tose mokyklose, kur aukštos kvalifikacijos mokytojų dalis sudarė nuo 31 proc. iki 40 proc. arba 51 proc. ir daugiau.

Mokyklose, kuriose dirba mažiausia dalis aukštos kvalifikacijos mokytojų, pažanga mažiausia – net aštuonių rodiklių vertinimo lygis pakito mažiausiai, palyginti su kitomis mokyklų grupėmis, ypač pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokyklos bendruomenės susitarimai dėl kiekvieno mokinio ugdymosi sėkmės*, *Mokymasis ir (Isi)vertinimas ugdymui* (1.12 pav.).

1.12 pav. Mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo rodiklių įvertinimo lygio pokytis nuo ankstesnio iki 2022 m. vertinimo pagal mokykloje dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų dalį (proc.)

Pastaba: * skirtumai statistiškai reikšmingi (< 0,05).

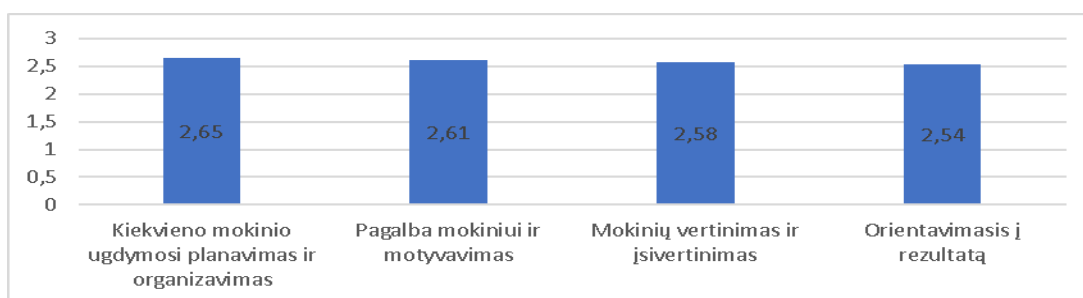
2. Mokyklų kokybės rizikos išorinis vertinimas pamokos lygmeniu

Bendrieji rezultatai

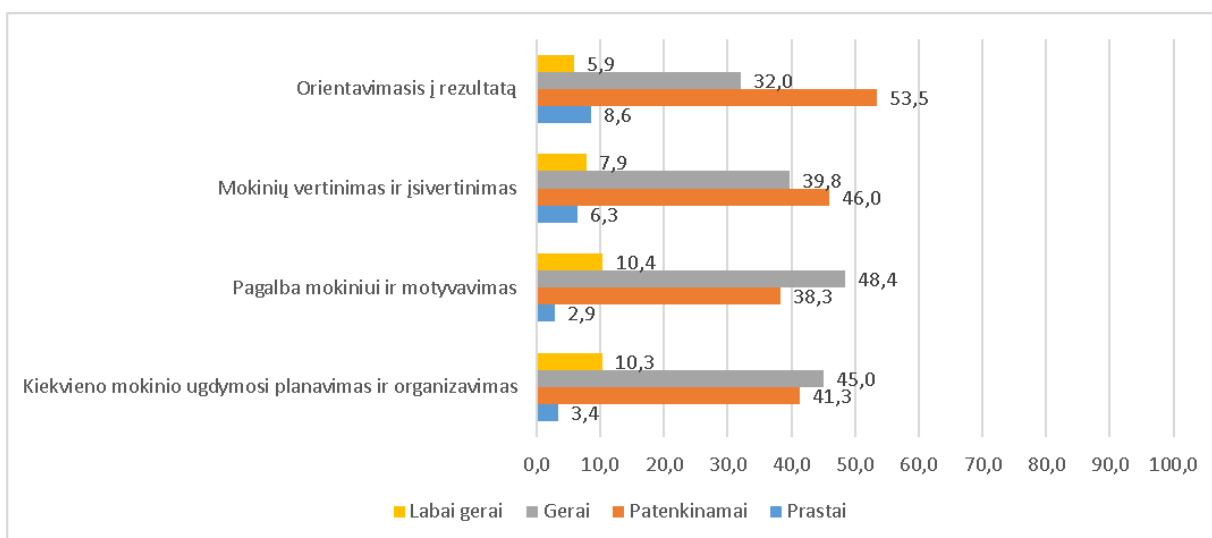
2022 m. 26 mokyklose (9 gimnazijose, 9 pagrindinėse mokyklose, 7 progimnazijose, 1 mokykloje-daugiafunkciniame centre) buvo stebėta ir vertinta 1 418 pamokų. Ataskaitoje nėra lyginami per 2022 m. ir 2019 m. mokyklų rizikos išorinius vertinimus gauti pamokų kokybės vertinimo rezultatai, jų pokyčiai, nes 2022 m. vertinta tik dalis mokyklų, kuriose 2019 m. buvo atliktas rizikos išorinis vertinimas. Iš 26 mokyklų 2019 m. rizikos išorinis vertinimas atliktas 9 mokyklose, 2012–2015 m. visuminis vertinimas vyko 5 mokyklose.

Per 2022 m. išorinį vertinimą duomenys apie pamoką buvo rinkti pagal keturis pagrindinius aspektus: *kiekvieno mokinio ugdymosi planavimas ir organizavimas, pagalba mokiniui ir motyvavimas, mokinių vertinimas ir įsivertinimas, orientavimasis į rezultatą*. Stebėtų pamokų kokybės įvertinimas svyravo nuo 1 (2019 m. tokį įvertinimą gavo 20 vertintų pamokų) iki 4 (aukščiausią įvertinimą gavo 78 pamokos), bendras visų stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkis 2019 m. buvo lygus 2,54.

2.1 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkiaai pagal atskirus pamokos aspektus (pamokų skaičius N = 1 418)

2.2 pav. 2022 m. stebėtų pamokų dalis (proc.) pagal atskirų pamokos aspektų kokybės vertinimo lygį (pamokų skaičius N = 1 418)

Analizuojant pamokos kokybę pagal atskirus jos vertinimo aspektus, matyti, kad skirtumai tarp vertinimų vidurkių nėra dideli, kiek geriau pamokose buvo įvertintas *kiekvieno mokinio ugdymosi planavimas ir organizavimas*, daugiau kaip pusėje pamokų (55,3 proc. stebėtų pamokų) šis aspektas įvertintas gerai arba labai gerai.

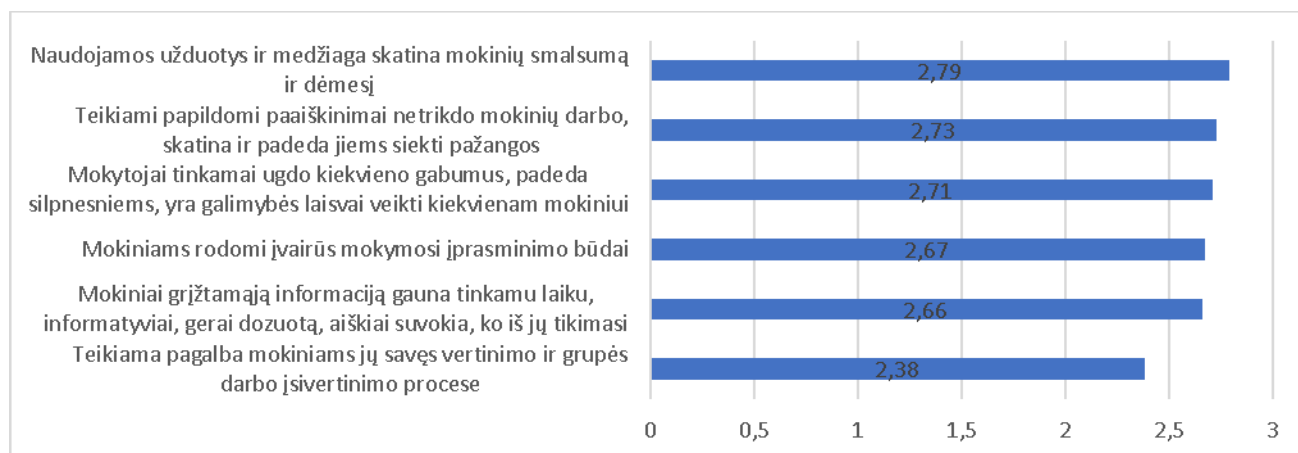
Kiek žemesnis yra *pagalbos mokiniui ir motyvavimo* bei *mokinių vertinimo ir įsivertinimo* aspektų įvertinimo vidurkis, tačiau *pagalbos mokiniui ir motyvavimo* aspektas gerai ir labai gerai įvertintas 58,4 proc. stebėtų pamokų. Prasčiau pamokose buvo įvertintas *orientavimasis į rezultatą* (patenkinamai įvertintų pamokų dalis – 53,5 proc., prastai – 8,9 proc.) (2.1 ir 2.2 pav.).

Nuodugnesnė atskirų pamokos aspektų kokybės duomenų analizė rodo, kad daugiau kaip pusėje stebėtų pamokų mokytojai numatė ir pateikė užduotis, sukūrė situacijas, kurios *skatino mokinius sieti tarpusavyje skirtingų dalykų žinias, įgytas patirtis, bendradarbiauti tarpusavyje, įsitraukti į tiriamąjį, problemų sprendimu grindžiamą mokymąsi* (2.3 pav.). Mokytojams sunkiau sekasi *nusimatyti uždavinius, kurie atlieptų skirtingas mokinių mokymosi galimybes, derinti vadovavimą mokinių mokymuisi su savivaldžiu mokinių mokymusi* (šio pamokos kokybės aspekto vertinimo vidurkis yra 2,5) (2.3 pav.).

2.3 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkiaai pagal kiekvieno mokinio ugdymo(si) planavimo ir organizavimo aspektus (pamokų skaičius N = 1 418)

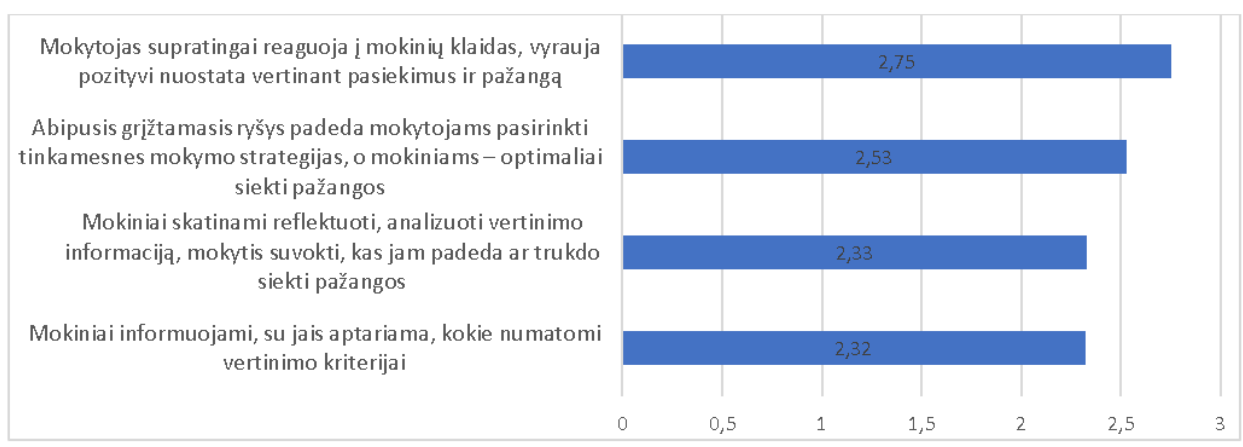

2.4 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkiaai pagal pagalbos mokiniui teikimo ir mokymosi motyvavimo aspektus (pamokų skaičius N = 1 418)

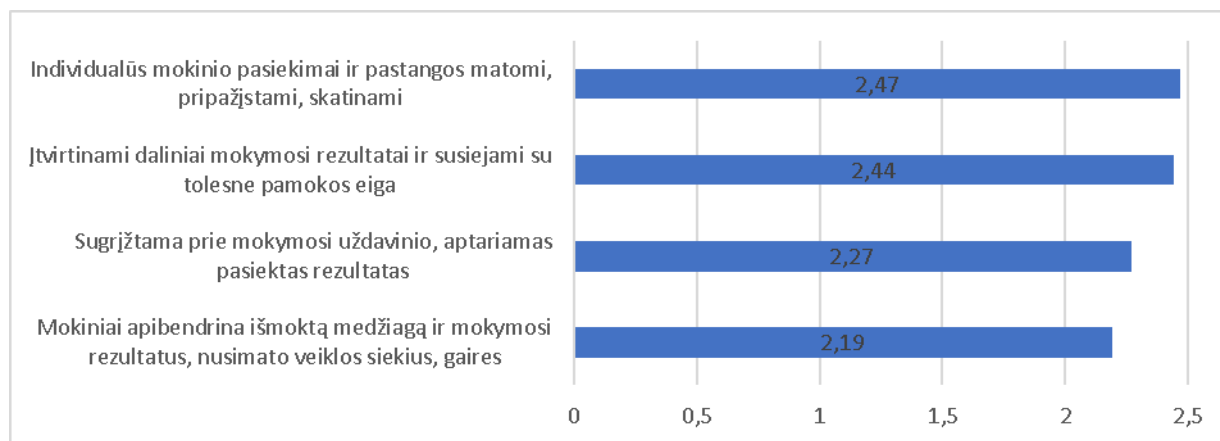
Vienas iš aukščiausiai įvertintų pamokos kokybės aspektų yra *naudojamos užduotys ir medžiaga skatina mokinių smalsumą ir dėmesį* (šio pamokos kokybės aspekto vertinimo vidurkis – 2,79), 63 proc. stebėtų pamokų jis įvertintas gerai arba labai gerai. Didžiojoje dalyje stebėtų pamokų taip pat gerai arba labai gerai (pamokų dalis svyruoja nuo 62,1 proc. iki 65,1 proc.) buvo įvertinta *mokytojų teikiama pagalba mokiniams*, kuri padeda jiems siekti pažangos, kryptingai mokytis kiekvienam mokiniui, atsižvelgiant į savo galimybes ir poreikius. Tačiau mokytojų teikiama *pagalba mokiniams jų savęs vertinimo ir grupės darbo įsivertinimo procese* stebėtose pamokose dažnai buvo neefektyvi, vertinama patenkinamai (53,3 proc. stebėtų pamokų), šio pamokos kokybės aspekto įvertinimo vidurkis yra 2,38 (2.4 pav.).

2.5 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkliai pagal mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo aspektus (pamokų skaičius N = 1 418)

Mokyklų rizikos išorinio vertinimo duomenys atspindi per ankstesnius išorinius vertinimus (nuo 2007 m.) išryškėjusias *mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo* problemas. Pamokose vertintojai fiksavo mokytojų pozityvias nuostatas *vertinant mokinių pasiekimus ir pažangą*, kai mokinių klaidos suprantamos ne tik kaip organizuojamo mokymo(si) proceso trūkumai, mokymosi medžiagos supratimo, gebėjimų ugdymosi problemos, bet į klaidas žvelgiama kaip į galimybes suasmeninti mokymąsi (šio pamokos kokybės aspekto vertinimo vidurkis – 2,75).

2.6 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkliai pagal ugdymo(si) orientavimo į rezultatą aspektus (pamokų skaičius N = 1 418)

Dalyje stebėtų pamokų buvo *siekiama abipusio grįžtamojo ryšio*, kuris padėjo mokiniams pasirinkti tinkamesnes mokymo ir mokymosi strategijas (šio pamokos kokybės aspekto vertinimo vidurkis – 2,53) (2.5 pav.). Tačiau

pamokos kokybės aspektų *mokiniai skatinami reflektuoti, analizuoti vertinimo informaciją, mokytiis suvokti, kas jiems padeda ar trukdo siekti pažangos* ir *mokiniai informuojami, su jais aptariama, kokie numatomi vertinimo kriterijai* įvertinimo vidurkis siekė tik 2,3 (2.5 pav.), daugiau kaip pusėje pamokų įvardintos veiklos buvo įvertintos patenkinamai, o kas dešimtoje pamokoje – prastai arba labai prastai. Tai rodo, kad stebėtose pamokose organizuojamas mokymo(si) procesas tik iš dalies grindžiamas numatomais mokinių pasiekimų vertinimo kriterijais ir savo mokymosi apmąstymu, kuris turėtų padėti mokiniams suprasti, ką jie turi išmokti, ką jau išmoko ir ką dar turėtų išmokti.

Pamokų stebėjimo duomenys atskleidė, kad organizuojamo *ugdymo(si) orientavimasis į rezultatą* nėra sistemingas ir nuoseklus. Šiek tiek mažiau nei pusėje pamokų (45,8 proc.) gerai arba labai gerai įvertintas pamokos aspektas *individualūs mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažįstami, skatinami* (2.6 pav.). Daugiau kaip pusėje stebėtų pamokų patenkinamai (54,8 proc.) arba prastai (11,2 proc.) įvertintas pamokos aspektas *sugrįžtama prie mokymosi uždavinio, aptariamasis pasiektas rezultatas*, nors dalyje stebėtų pamokų (gerai ir labai gerai įvertinta 44,1 proc. stebėtų pamokų) mokytojai tikslingai organizavo veiklas, kurios padėjo *įtvirtinti dalinius mokinių mokymosi rezultatus, juos susieti su tolimesne pamokos eiga* (2.6 pav.).

Prasčiausiai įvertinto pamokos aspekto *mokiniai apibendrina išminktą medžiagą ir mokymosi rezultatus, nusimato veiklos siekius, gaires* vertinimo vidurkis atspindi, kad palyginti mažoje pamokų dalyje (60 proc. stebėtų pamokų šis pamokos aspektas įvertintas patenkinamai, 11,8 proc. – prastai) išmoktos medžiagos ir mokymosi rezultatų apibendrinimas buvo siejamas su tolimesnio mokymosi projektavimu (2.6 pav.).

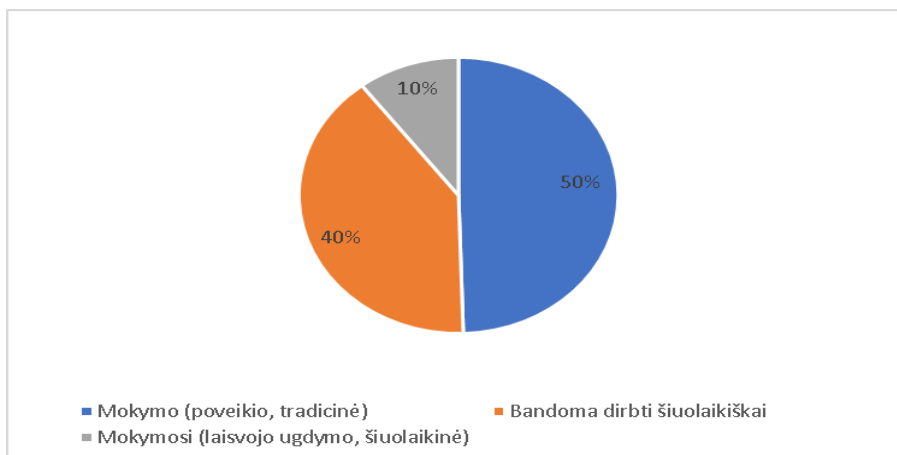
Po kiekvienos stebėtos pamokos vertintojai kartu su mokytoju aptaria pamoką ir įvardija, kurie pamokos komponentai yra stiprieji ir kurie – tobulintini. Stebėtų pamokų kokybės vertinimo duomenys rodo, kad dažniausiai vertintojų įvardinti stiprieji pamokos komponentai buvo susiję su pagalbos teikimu mokiniui ir įtrauktimi į organizuojamą ugdymo(si) procesą: *mokytojas supratingai reaguoja į mokinių klaidas, vyrauja pozityvi nuostata vertinant pasiekimus ir pažangą* (91,8 proc. stebėtų pamokų), *teikiami papildomi paaiškinimai netrikdo mokinių darbo, skatina ir padeda jiems siekti pažangos* (89,4 proc. stebėtų pamokų) ir *naudojamos užduotys ir medžiaga skatina mokinių smalsumą ir dėmesį* (90,2 proc. stebėtų pamokų).

Tobulintiniais įvardinti pamokos komponentai dažniausiai susiję su organizuojamo ugdymo(si) proceso orientavimusi į rezultatą: *mokiniai apibendrina išminktą medžiagą ir mokymosi rezultatus, nusimato veiklos siekius, gaires* (85,7 proc. stebėtų pamokų), *sugrįžtama prie mokymosi uždavinio, aptariamasis pasiektas rezultatas* (78,1 proc. stebėtų pamokų), *mokiniai informuojami, su jais aptariama, kokie numatomi vertinimo kriterijai* (74,9 proc. stebėtų pamokų).

Per rizikos išorinį vertinimą 50 proc. stebėtų pamokų mokytojai vadovavosi *tradicine (poveikio) paradigma* (pavyzdžiui, mokytojas pamokoje buvo aktyvus veikėjas, o mokinys – pasyvus informacijos priėmėjas, pamokose dažnai taikytas aiškinimas, klausinėjimas, rašymas, teksto skaitymas, mokyklinė paskaita, demonstravimas, mokytojas pats formulavo pamokos ir mokymo tikslus) (2.7 pav.).

40 proc. stebėtų pamokų vertintojai nurodė, kad mokytojai *bandė dirbti šiuolaikiškai* (pavyzdžiui, mokytojas pripažino mokymo ir mokymosi sąveiką, įtraukė mokinius į sprendimų priėmimą, vertino mokinių dalyvavimą mokymo procese, taikė diskusijų, grupinio darbo metodus, projektus ir kt.). Ugdymo būdas, pagrįstas *mokymosi paradigma*, buvo būdingas tik dešimtdaliui stebėtų pamokų (pavyzdžiui, mokytojai rėmėsi mokinių patirtimi, aplinka, veikė kaip patarėjai, konsultantai, kartu su tradiciniais mokymo metodais taikė individualaus ir grupinio darbo metodus, projektus, skatino kūrybą, darbą su informacijos šaltiniais) (2.7 pav.).

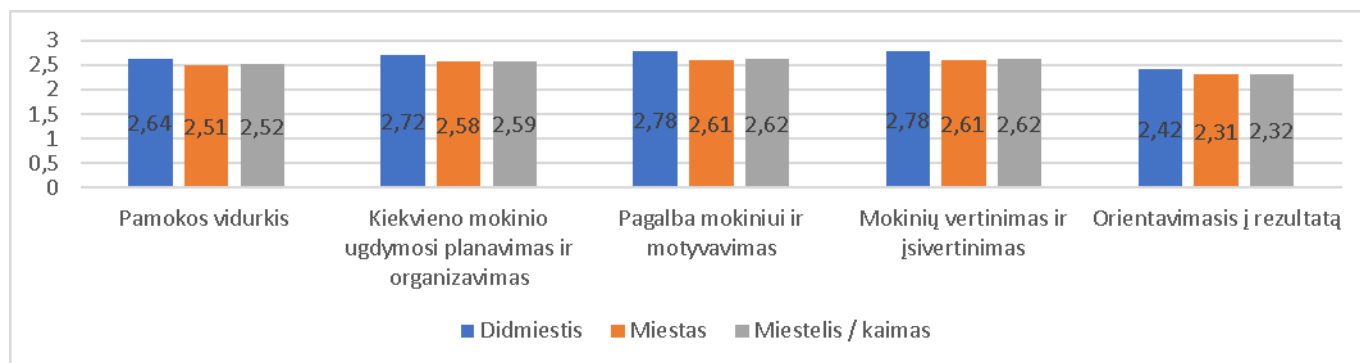
2.7 pav. 2022 m. stebėtų pamokų pasiskirstymas (pamokų dalis, proc.) pagal vyraujančią paradigmą (pamokų dalis, proc., pamokų skaičius N = 1 418)

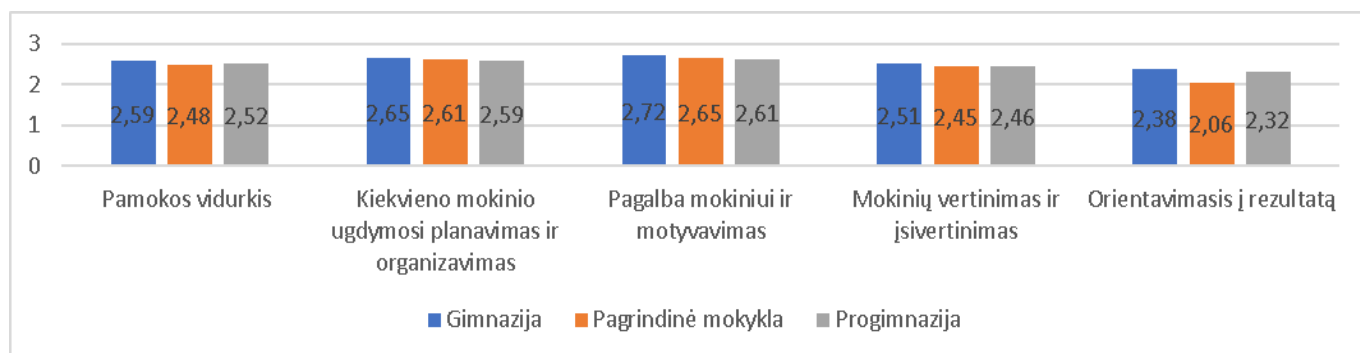
Pamokos kokybė pagal įvairius mokyklos požymius

Lyginant pamokų kokybę pagal **lokalizaciją, mokyklos tipą**, matyti, kad geriau, t. y. aukščiau už bendrą visų vertintų pamokų vidurkį, pamokų kokybė įvertinta mokyklose, kurios yra didmiesčiuose, o nagrinėjant vertinimo rezultatus pagal mokyklos tipą – gimnazijose (2.9 ir 2.10 pav.). Tačiau galima teigti, kad stebėtų pamokų kokybė skirtingų vietovių ir tipų mokyklose yra panaši.

2.9 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkių pasiskirstymas pagal mokyklos lokalizaciją (pamokų skaičius N = 1 418)

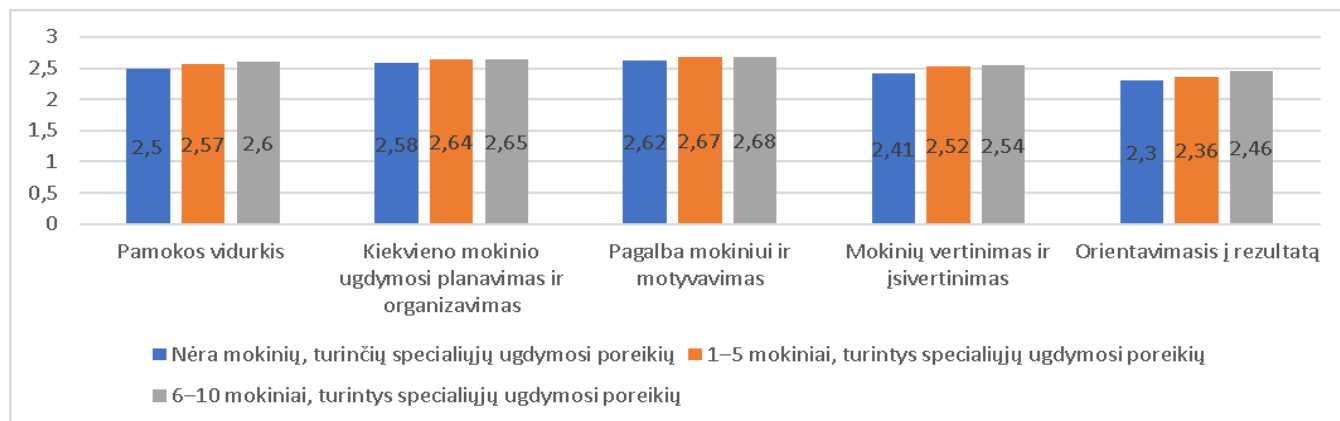

2.10 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkių pasiskirstymas pagal mokyklos tipą (pamokų skaičius N = 1 418)

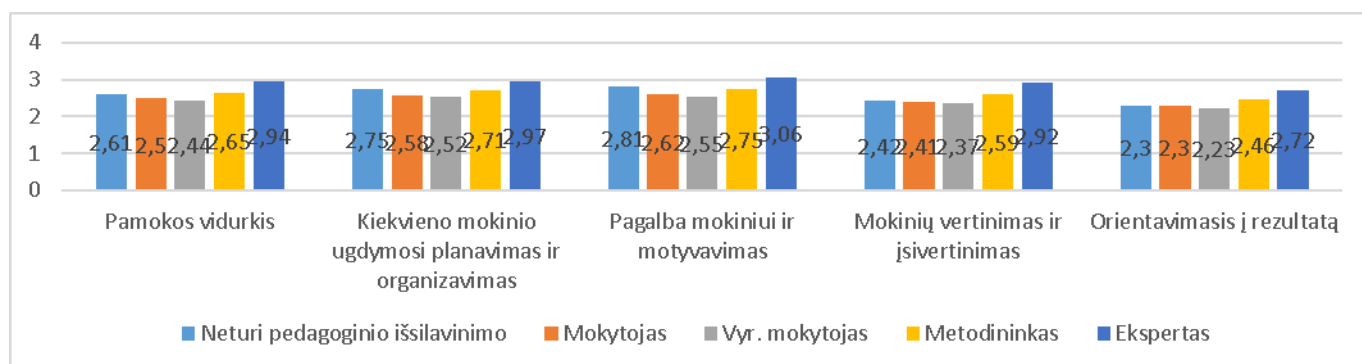
Nagrinėjant pamokų kokybę pagal mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP mokiniai) skaičių klasėse, kuriose buvo stebėtos pamokos, pastebėta, kad pamokų kokybė buvo kiek geriau įvertinta klasėse, kuriose mokėsi 1–5 ar daugiau SUP mokinių. Pamokos aspektai, susiję su mokinių pasiekimų vertinimu ir įsivertinimu, buvo geriau įvertinti pamokose, kuriose dalyvavo 1–5 ar daugiau SUP mokinių, palyginti su pamokomis, kuriose SUP mokinių nebuvo (2.12 pav.).

2.12 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkių pasiskirstymas pagal mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičių klasėje (pamokų skaičius N = 1 418)

Kaip ir per ankstesnius mokyklų išorinius vertinimus, pastebėta tendencija, kad aukštesnę kvalifikacinę kategoriją turinčių mokytojų vedamų pamokų įvertinimo vidurkis yra aukštesnis. Tačiau 15 pamokų (2 proc. stebėtų pamokų), kurias vedė mokytojai, neturintys kvalifikacinės kategorijos, įvertinimo vidurkių buvo aukštesni, palyginti su pamokomis, kurias vedė mokytojai ar vyr. mokytojai. Lyginant mokytojų ir vyr. mokytojų pamokų kokybę, pastebėta, kad geriau buvo įvertintos pamokos, kurias vedė mokytojai. Mokytojų metodininkų ir ekspertų vestų pamokų kokybės vidurkių yra aukščiausi (2.13 pav.).

2.13 pav. 2022 m. stebėtų pamokų kokybės įvertinimo vidurkių pasiskirstymas pagal mokytojo kvalifikacinę kategoriją (pamokų skaičius 2022 m. N = 1 418)

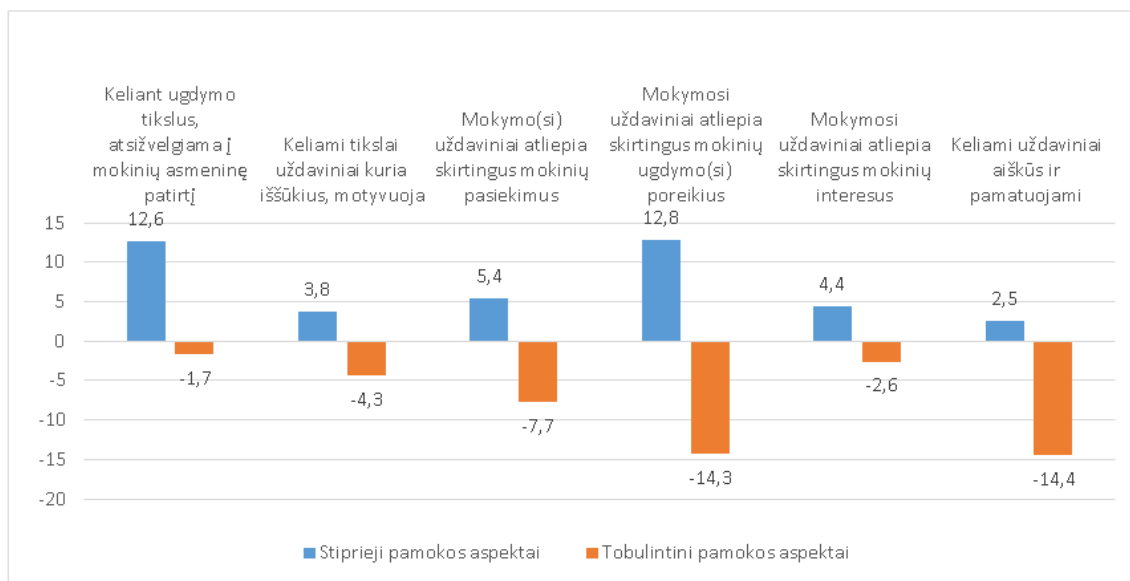

Pamokos kokybė pagal planuojamo ir organizuojamo ugdymo(si) proceso aspektus

Pamokos planavimas. Analizuojant 26 vertintose mokyklose stebėtų pamokų kokybės aspektus, susijusius su mokinių ugdymo(si) planavimu ir organizavimu, nustatyta, kad tik dalyje stebėtų pamokų išsikelti pamatuojami ir skirtingas mokinių mokymosi galimybes atliepiantys mokymosi uždaviniai. Beveik pusėje stebėtų pamokų

vertintojai išskyrė su mokinių ugdymo(si) planavimu susijusius stipriuosius ir tobulintinus aspektus (2.14 pav.). Šiek tiek daugiau nei dešimtdalyje stebėtų pamokų vertintojai kaip stiprius aspektus įvardijo keliamų *ugdymo tikslų atitiktį mokinių asmeninei patirčiai, mokymo(si) uždavinių kėlimą, atsižvelgiant į skirtingus mokinių poreikius*: „Keliant tikslus atsižvelgiama į mokinių asmeninę patirtį, mokyklos kontekstą“, „Mokymosi uždavinys atliepia skirtingus poreikius, mokytoja pripažįsta mokinių skirtybes, silpniesiems numatoma užduočių mažiau, stipresniems daugiau“, „Uždavinys skirtas ir ukrainietei mokiniai“³.

2.14 pav. 2022 m. stebėtų pamokų stiprieji ir tobulintini planavimo aspektai (pamokų dalis, proc., N = 619)

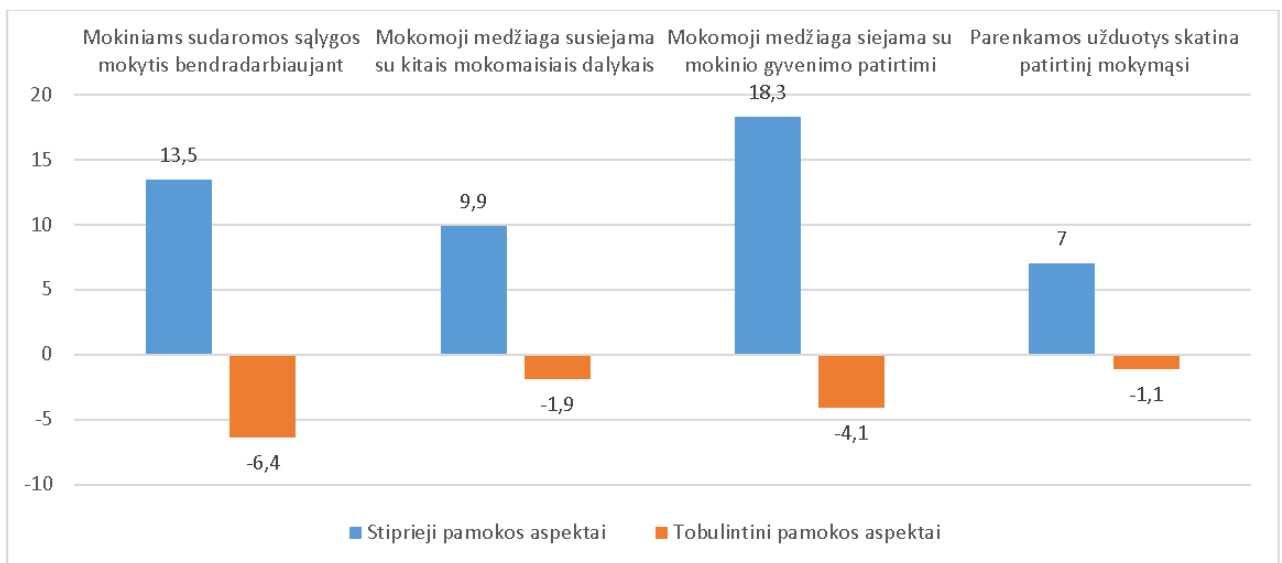
Tobulintini pamokos planavimo aspektai yra susiję su *uždavinio formulavimu ir pamokos planavimu, atsižvelgiant į mokinių ugdymo(si) poreikius* (2.14 pav.). 14 proc. pamokų vertintojai nurodė, kad *kelti ir mokiniams pristatyti abstraktūs, nepamatuojami, dažniausiai tik veiklas ar konkrečias užduotis įvardijantys uždaviniai*: „Uždavinys nėra aiškus, nenumatyti vertinimo kriterijai, todėl neaišku, kiek kam reikia atlikti“, „Pamokos uždavinys neorientuotas į konkretų išmokymo rezultatą“, „Mokymosi uždavinys orientuotas tik į tai, ką atliks teste“. Panašioje pamokų dalyje tobulintiniais pamokos planavimo aspektais vertintojai įvardijo *mokymosi uždavinio atitiktį skirtingiems mokinių ugdymosi poreikiams*: „Uždavinys visiems vienodas, neatsižvelgiama į skirtingus mokinių poreikius“, „Mokymosi uždavinys nediferencijuotas, neatliepia skirtingų mokinių interesų“, „Orientuojamasi į vienodą visų mokinių mokymą“.

Pamokos organizavimas. Vertintojų išskirti stebėtų pamokų stiprieji ir tobulintini aspektai, susiję su *pamokos organizavimu*, atspindi, kad dalyje stebėtų pamokų mokytojai sėkmingai organizuoja veiklas, kurios skatina *mokymąsi bendradarbiaujant, mokinio patirties aktualizavimą nagrinėjant naują medžiagą* (2.15 pav.).

Vienas iš dažniausiai vertintojų išskirtų stipriųjų pamokos organizavimo aspektų – *mokymosi medžiagos siejimas su mokinio patirtimi* (kaip stiprusis pamokos organizavimo aspektas įvardintas 246 pamokose) („Mokiniai skatinami sieti turimas žinias su turima patirtimi“, „Remiamasi mokinių turimomis žiniomis (profesijos, žinios apie konkrečią vietovę)“, „Mokomoji medžiaga veiksmingai siejama su ankstesnėmis pamokomis, ko mokiniai jau mokėsi“). Pastebėta, kad dalyje pamokų mokiniams pateikiami klausimai, užduotys, kurios reikalauja prisiminti, *panaudoti kitų dalykų žinias, įgytus gebėjimus* (2.15 pav.): „Mokomoji medžiaga siejama su matematika, pasaulio pažinimu“, „Pamokos mokymosi turinys siejamas su Lietuvos geografija (gyvūnija), Ventės Ragu“, „Skaitant informaciją ir ją vaizduojant grafikuose, prisimenamos matematikos žinios“.

³ Pamokos kokybės vertinimai, organizuojamų veiklų iliustracijos pateikiamos iš pamokų stebėjimo protokolų.

2.15 pav. 2022 m. stebėtų pamokų stiprieji ir tobulintini pamokos organizavimo aspektai (pamokų dalis, proc., N = 1 343)

Nagrinėjant teminio išorinio vertinimo ataskaitų, pamokų stebėjimo medžiagą, pastebėta, kad tik pavienėse pamokose mokytojai sudarė galimybes arba skyrė mokiniams užduotis, kurios skatintų *vizualizuoti ir paaiškinti savo supratimą, priimtus sprendimus*, reikalautų *pademonstruoti savo gebėjimus, įgūdžius ar pristatyti veiklos būdus*. Iš 1 418 stebėtų pamokų keliose dešimtyse kaip paveikios buvo įvardintos mokytojų organizuotos veiklos, kurios sudarė sąlygas *giliam mokymuisi*, kai mokinys naujas žinias sieja su turimomis, sistemina, pertvarko įgytą patirtį, ją pritaiko mokymosi uždaviniams spręsti.

Mažiau kaip dešimtadalyje pamokų vertintojai fiksavo *veiksmingą mokinių patirtinį mokymąsi* („Medžiagos aiškinimas siejamas su mokinių patirtimi, aktualizuojama“, „Atliekant samanų atpažinimo užduotį, skatinama priminti, kas jau žinoma šia tema“, „Mokiniai apžiūri ir nagrinėja maisto produktų etiketes“), tačiau *tiriamasis, į problemų sprendimą orientuotas mokymasis* vertintojų pastebėtas tik pavienėse pamokose (kaip stiprusis pamokos aspektas išskirtas 39 pamokose).

Šiandien kalbant apie mokinių įsitraukimą į mokymosi procesą, jų veiklas, įvairius mokymosi kontekstus plėtojant besimokančiųjų kompetencijas, labai svarbus tampa mokinių savivaldis mokymasis. Tačiau pamokų stebėjimo duomenys rodo, kad mokiniai nėra nuosekliai ir sistemingai mokomi mokytis savivaldžiai. Tik 8,6 proc. pamokų vertintojai stipriau pamokos aspektu įvardijo dermę tarp mokytojo *vadovavimo mokinių mokymuisi* ir galimybių mokiniams ugdytis gebėjimus *mokytis savivaldžiai* sudarymo („Aiškinant pamoką nuolat klausama mokinių“, „Suteikiama galimybė kiekvienam mokiniui demonstruoti ir vadovauti mankštos pratimams“, „Mokytojos aiškinimas derinamas su mokinių savarankišku darbu“). Organizuojamos veiklos, kurios padėtų mokiniams ugdytis esminius *savivaldžio mokymosi gebėjimus* (išsikelti mokymosi tikslus, pasirinkti užduočių atlikimo būdą, susirasti reikiamą informaciją ir priemones, aptarti ir vertinti savo mokymąsi, planuoti ir valdyti laiką, įsivertinti savo mokymosi efektyvumą), stebėtose pamokose buvo epizodinės ir pavienės. Galima kalbėti, kad vertintojai užfiksavo šiek tiek daugiau atvejų, kai mokiniai buvo skatinami pasirinkti užduočių atlikimo būdą (32 pamokose iš 1 418 stebėtų pamokų) arba susirasti reikiamą informaciją ir priemones užduočiai atlikti (18 pamokų iš 1 418 stebėtų pamokų).

Pagalba mokiniui ir motyvavimas. Išorinio vertinimo duomenys rodo, kad pamokose mokytojai skatina mokinių įsitraukimą į mokymosi procesą. 29,2 proc. pamokų vertintojai stipriau pamokos aspektu išskyrė *smalsumo, entuziazmo skatinimą* („Tikslingai naudojamos priemonės (išmanioji lenta) filmo demonstravimui skatino mokinių susidomėjimą“, „Užduotys sudomino ir įtraukė mokinius“). 9 proc. pamokų vertintojai fiksavo, kad pasirinkti mokymo metodai, užduotys, teikiama pagalba padėjo mokiniams *patirti mokymosi sėkmę*.

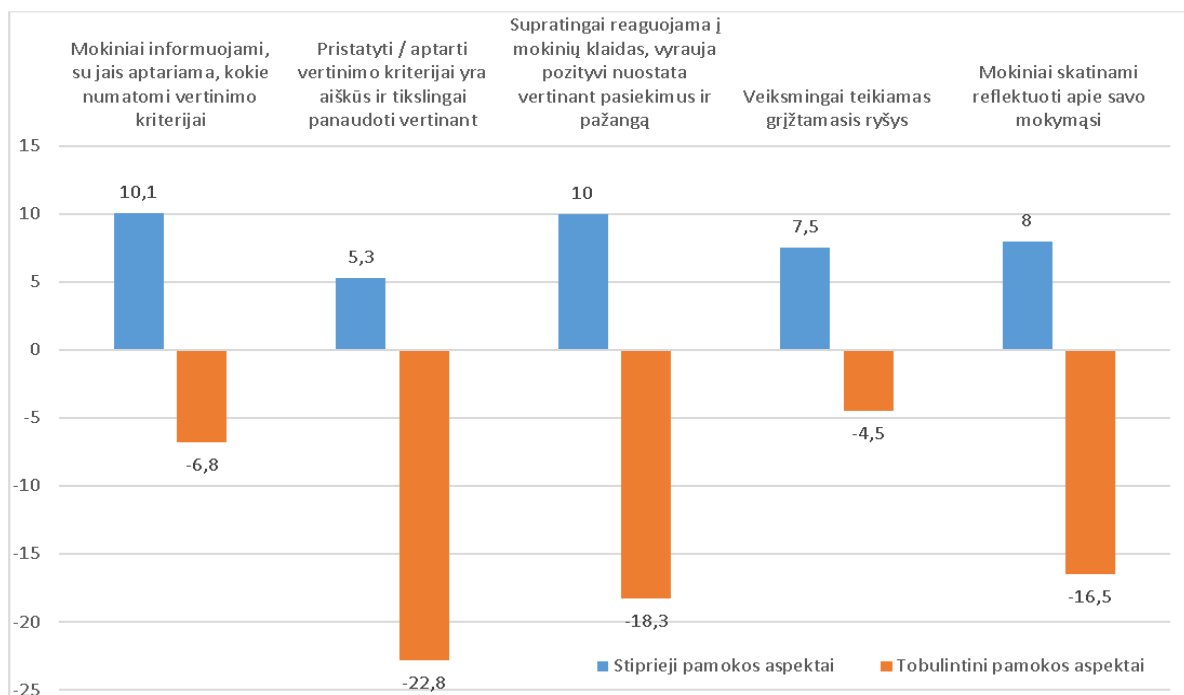

Vertintojų išskirti stiprieji ir tobulintini pamokos aspektai rodo, kad dažniausiai stebėtose pamokose atkreipiamas dėmesys, teikiama pagalba mokymosi sunkumų turintiems ir specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams. 14 proc. pamokų *pagalbos teikimas silpnesniems mokiniams* įvardintas kaip stiprusis pamokos aspektas („Mokytoja teikia pagalbą silpnesniems, pridama prie jų individualiai, pagal poreikį suteikdama užuominas, [...] klausimus“, „Individualizuojamos užduotys įvairių poreikių mokiniams, teikiama spec. pedagogo pagalba“, „Pagalba silpnesniems savalaikė, tikslinga“). Dešimtadalyje stebėtų pamokų vertintojai fiksavo tinkamai organizuotas veiklas, kurios sudarė sąlygas kiekvienam mokiniui ugdytis savo gebėjimus („Skiriamos papildomos, sunkesnės užduotys gabesniems, teikiama savalaikė pagalba silpnesniems“, „Mokytoja laiku pastebi mokinių gabumus pamokoje, skiria papildomas užduotis“). Tačiau mokinių *aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ugdymas, taikomi įvairūs pergrupavimo pagal mokymosi poreikius būdai, teikiama pagalba savęs vertinimo procese* fiksuota tik pavienėse pamokose.

Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas ir įsivertinimas. Stebėtose pamokose mokinių pasiekimų vertinimą, įsivertinimą, pažangos stebėjimą vertintojai dažniausiai įvardijo kaip tobulintiną mokytojo veiklos aspektą. Pusėje stebėtų pamokų vertintojai atkreipė dėmesį į problemas, susijusias su vertinimo kriterijų formulavimu, sąlygų mokiniams patirti mokymosi sėkmę sudarymu, taip pat savo mokymosi proceso ir pasiektų rezultatų įsivertinimu (2.16 pav.).

Nedidelėje dalyje stebėtų pamokų stipriais mokytojo veiklos aspektais buvo įvardintas įtraukiantis ir tikslingas *vertinimo kriterijų aptarimas*, tikslingas, tolimesnį mokymąsi skatinantis reagavimas į mokinių klaidas, jų asmeninius pasiekimus ir pažangą („Vertinimas suprantamas mokiniams (pademonstruotas pavyzdys, kaip turi atrodyti galutinis rezultatas)“, „Tinkamai, įtraukiančiai mokiniams paaiškinami vertinimo kriterijai“, „Skatina klausti, išsakyti pastebėjimus“, „Vyrauja pozityvi nuostata, supratingai reaguojama į mokinių klaidas“). Tačiau 95 vertintojų stebėtose pamokose mokomosios veiklos, mokinių pasiekimų vertinimas buvo organizuojami be nusimatytų ir mokiniams įvardintų vertinimo kriterijų („Mokiniai nesupažindinami su gerai atlikto darbo vertinimo kriterijais“, „Neaptarti vertinimo kriterijai, mokiniai nežino, už ką bus vertinami“).

2.16 pav. 2022 m. stebėtų pamokų stiprieji ir tobulintini mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo aspektai (pamokų dalis, proc., N = 1 392)

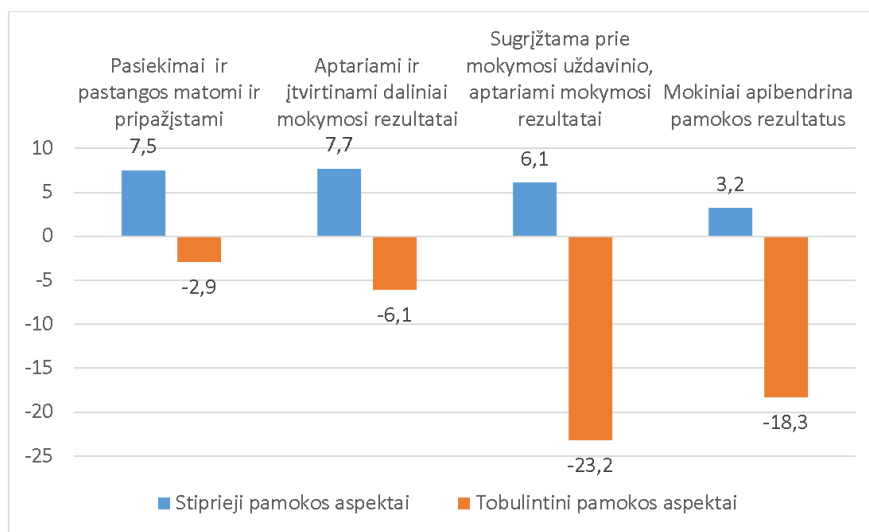
Beveik penktadalyje stebėtų pamokų, nors mokiniams buvo pristatyti ar su jais aptarti vertinimo kriterijai, tačiau jie buvo neaiškūs, abstraktūs, dalyje pamokų kaip vertinimo kriterijai įvardijama taikoma vertinimo sistema (2.16 pav.). Vertintojai pamokose pasigedo dermės tarp mokiniams pristatytų vertinimo kriterijų ir pamokoje nusimatytų uždavinių. Pastebėta, kad pamokos, atskiros veiklos pradžioje vertinimo kriterijai buvo su mokiniais aptariami, tačiau

prie jų nebuvo grįžtama pasibaigus veiklai ar pamokai. Dalyje pamokų grįžtamasis ryšys mokiniams apie jų mokymąsi, pasiektus rezultatus nebuvo teikiamas, taip pat pasigesta mokinių skatinimo ar mokymo reflektuoti apie savo mokymosi pasiekimus ir padarytą pažangą (2.16 pav.).

Orientavimasis į rezultatą. Išorinio vertinimo duomenys atskleidžia, kad didžioji dalis pamokų buvo planuojamos, siekiant įtraukti mokinius į aktyvias veiklas, įdomiau ir įvairiau perteikti mokomąją medžiagą, tačiau siekis sukurti naujas mokinių patirtis, orientavimasis į rezultatą pamokose labai dažnai buvo „pamiršamas“, nors pamokos pradžioje deklaruotas, kaip pagrindinis visų pamokoje numatomų veiklų tikslas.

Mokinių mokymas stebėti ir įsivertinti savo pažangą, pateikti jos įrodymus, jais remiantis planuoti tolimesnes mokymosi veiklas vertintojų pamokose buvo fiksuojami kaip pavieniai atvejai. Dalyje pamokų buvo skatinamos mokinių pastangos išsiaiškinti naujus dalykus, atlikti užduotis, siekti geresnių rezultatų, su mokiniais aptariami daliniai ir visoje pamokoje pasiekti mokymosi rezultatai (2.17 pav.). Vertintojų išskirti stiprieji pamokos aspektai rodo, kad dalies mokytojų modeliuojamas mokymo ir mokymosi procesas atspindi pastangas orientuotis į konkretų siekiamą rezultatą, mokyti mokinius planuoti savo asmeninį mokymąsi ir nusimatyti, ką jis turėtų išmokti atlikdamas tam tikras veiklas ir susidurdamas su laiko, turimos patirties, medžiagos ir kitais apribojimais. Tačiau pavienės mokymo(si) orientavimo į rezultatą patirtys atskleidžia, kad šiandien tai nėra planuojamo ir pamokoje įgyvendinamo ugdymo(si) turinio dalis.

2.17 pav. 2022 m. stebėtų pamokų stiprieji ir tobulintini mokymo ir mokymosi orientavimo į rezultatą aspektai (pamokų dalis, proc., N = 1 392)

Penktadalis stebėtų pamokų baigėsi be tikslingo apibendrinimo („Neveiksmingas pamokos apibendrinimas, dominuoja mokytoja“, „Nėra tikslingo rezultato siejimo su uždaviniu“, „Prie uždavinio negrįžo, naudojo *Reflectus* programą įsivertinimui“). 18,3 proc. stebėtų pamokų dalis mokinių nebuvo įtraukiami į pasiektų rezultatų apibendrinimą arba tam neužteko laiko ir buvo atlikta skubotai (2.17 pav.). Pavienėse pamokose vertintojai fiksavo veiklas, kurias atliekant kartu su mokiniais buvo nusimatomos tolimesnės veiklos.

Išvados

- Nuo ankstesnio iki 2022 m. mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimo bendras vertinimo vidurkis pakilo nuo 2,17 iki 2,70 lygio.
- Vertintose mokyklose buvo nustatyta vidutiniškai 8,48 rodiklio kokybinė pažanga, pakito vidutiniškai 5,22 rodiklio vertinimo lygis.
- Per ankstesnį vertinimą vyravo 2 lygio (patenkinamai) mokyklų veiklos įvertinimai. Trijų mokyklų veikla pagal atskirus rodiklius įvertinta 1 lygiu (prastai), trijose mokyklose fiksuoti įvertinimai 4 lygiu (labai gerai). Per pakartotinį mokyklos veiklos kokybės rizikos vertinimą 2022 m. vyravo 3 lygio (gerai) įvertinimai, iki 15 atvejų išaugo įvertinimų 4 lygiu skaičius, nebuvo fiksuota nė vieno įvertinimo 1 lygiu.
- Pasiiekta pažanga vertinant visus rodiklius. Tačiau lyginant atskirų rodiklių vertinimus, išryškėja pažangos netolygumas. Labiausiai išaugo *Orientavimosi į mokinio poreikius* ir *Asmenybės tapsmo* rodiklių vertinimas (atitinkamai 0,74 ir 0,65 lygio). Sudėtingiausia mokykloms buvo pasiekti savo veiklos pažangą pagal rodiklius *Mokinio pasiekimai ir pažanga*, *Mokymasis ir (Isi)vertinimas ugdymui* – rodiklių įvertinimo lygis paaugo mažiausiai (0,33–0,34 lygio).
- Kokybinių duomenų analizė rodo, kad mokykloms geriau pavyksta pasiekti mokinių akademinį pasiekimų pažangą, tačiau vis dar sudėtinga siekti visuminės mokinio pažangos – optimalaus dalykinių ir bendrųjų kompetencijų lygio. Fiksuojami sėkmingo mokymosi bendradarbiaujant įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse, savivaldaus mokymosi, įsivertinimo ir refleksijos duomenų naudojimo veikloms planuoti, tinkamo grįžtamojo ryšio pavyzdžiai, tačiau stokojama veiklų sistemingumo ir nuoseklumo, tikslingo mokytojų profesinių kompetencijų plėtojimo.
- Duomenys rodo, kad kokybinė pažanga, kai pakinta vertinimo lygis, nėra tolygi mokyklose, pasižyminčiose skirtinga kontekstine informacija – nustatyti bendros pažangos ir atskirų rodiklių vertinimo skirtumai pagal vietovę, kurioje veikia mokykla (lokalizaciją), mokyklos tipą, dydį (mokyklose besimokančių mokinių skaičių), mokyklos mokomąją kalbą, mokyklai vadovaujančio direktoriaus vadybinio darbo stažą ir mokykloje dirbančių aukštos kvalifikacijos mokytojų (metodininkų ir ekspertų) dalį.
- 26 mokyklų pamokų stebėjimo duomenys rodo, kad mokytojai susiduria su sunkumais, planuodami ugdymo(si) procesą, kuris sudarytų galimybes organizuoti veiklas, esant mokinių įvairovei, atsižvelgti į kiekvieno besimokančiojo poreikius ir galimybes.
- Pamokose nepakankamai dėmesio skiriama siekiamų rezultatų, vertinimo kriterijų apibrėžčiai, savivaldžiam mokinių mokymuisi, abipusiam grįžtamajam ryšiui, pasiektų mokymosi rezultatų aptarimui ir įsivertinimui. Pusėje visų stebėtų pamokų vyravo veiklos, grindžiamos tradicine mokymo paradigma.
- Stebėtų pamokų kokybės vertinimo rezultatų palyginimas pagal įvairius mokyklų, klasių ir pamokas vedusių mokytojų požymius atskleidžia, kad pamokos kokybė labiausiai susijusi su mokytojo kompetencijomis, pasirengimu organizuoti ugdymą(si) esant mokinių įvairovei.